

Särskild rapport

Synergier mellan Horisont 2020 och de europeiska struktur- och investeringsfonderna

Den fulla potentialen utnyttjas ännu inte

EUROPEISKA
REVISIONSRÄTTEN

Innehållsförteckning

	Punkt
Sammanfattning	I–IX
Inledning	01–09
Horisont 2020 och strukturfonderna för forskning och innovation	01–08
Roller och ansvarsområden	09
Revisionens inriktning och omfattning samt revisionsmetod	10–12
Iakttagelser	13–77
Vissa faktorer som är avgörande för att skapa synergier uppmärksammades inte i tillräcklig utsträckning	13–39
Kommissionen reagerade på brister i regler och förordningar som hindrade skapandet av synergier	15–17
Samarbetet mellan de organ som deltog i förvaltningen av ESI-fonderna och Horisont 2020 var begränsat	18–24
Identifiering och övervakning av synergier hindrades av brist på lämpliga data	25–32
De förvaltande myndigheterna använde kapacitetsuppbyggande åtgärder i liten utsträckning	33–39
De synergier som föreskrevs i strategiska dokument genomfördes i varierande grad	40–77
Synergier föreskrevs i ESI-fondernas strategiska dokument, men detaljnivån varierade	43–49
Planerade synergier uppströms genomfördes i allmänhet	50–54
Det fanns en brist på synergier nedströms	55–67
Spetskompetensstämpeln har potential, men användes endast i begränsad utsträckning	68–77
Slutsatser och rekommendationer	78–90

Bilagor

Bilaga I – Skillnader mellan Horisont 2020 och fonder för genomförandet av sammanhållningspolitiken

Bilaga II – Statistik

Bilaga III – Metod

Bilaga IV – Synergier i EU-förordningar: 2014–2020 kontra 2021–2027

Akronymer och förkortningar

Ordförklaringar

Kommissionens svar

Tidslinje

Vi som arbetat med revisionen

Sammanfattning

I Europa 2020-strategin betonade kommissionen forskningens och innovationens roll som en viktig drivkraft för socialt och ekonomiskt välbefinnande och miljömässig hållbarhet. De två viktigaste fonderna som stödde forskning och innovation var EU:s åttonde ramprogram för forskning och innovation, det så kallade Horisont 2020, med ett budgetanslag på 76,4 miljarder euro, och de europeiska struktur- och investeringsfonderna (**ESI-fonderna**), framför allt Europeiska regionala utvecklingsfonden (Eruf) med ingångna åtaganden för nästan 41 miljarder euro inom forsknings- och innovationsverksamhet. Även om både Horisont 2020 och ESI-fonderna stödde forskning och innovation skilde sig deras mål, genomförande, förvaltningsmetoder och prioriteringar åt.

De rättsliga ramarna för Horisont 2020 och ESI-fonderna för perioden 2014–2020 innehöll för första gången en särskild uppmaning om att skapa synergier mellan de två programmen. Synergier innebär att två eller flera program samverkar för att få större effekt än enskilda insatser. Synergier kan ta olika form och kan omfatta ESI-fonder som stöder kapacitetsuppbyggande verksamhet för forskning som ska öka stödmottagarnas chanser att senare erhålla mer konkurrenskraftig Horisont 2020-finansiering (synergier uppströms) eller ESI-fonder som finansierar utnyttjande eller vidareutveckling av resultaten från Horisont 2020-projekt (synergier nedströms).

Denna särskilda rapport är den senaste i en serie publikationer från Europeiska revisionsrätten som granskar EU:s stöd till forsknings- och innovationsverksamhet. Den kompletterar vår [särskilda rapport 15/2022](#) om åtgärderna för att bredda deltagandet i Horisont 2020.

I denna revision bedömde vi om kommissionen och de relevanta nationella/regionala genomförandemyndigheterna hade vidtagit lämpliga åtgärder för att skapa synergier mellan Horisont 2020 och ESI-fonderna. Vi undersökte om dessa organ hade fäst tillräcklig vikt vid faktorer som var avgörande för att skapa synergier och hade planerat och genomfört åtgärder för att skapa synergier.

Vi fann att vissa faktorer som var avgörande för att skapa synergier ännu inte hade införts fullt ut och att genomförandet varierade beroende på typen av synergier. Förutom att det fanns skillnader i de rättsliga ramarna för de två programmen som kommissionen redan hade åtgärdat inför perioden 2021–2027 var exempelvis samarbetet mellan de två programmens intressenter inom forskning och innovation fortfarande begränsat. Avsaknaden av en integrerad databas för ESI-fondsprojekt som

är kompatibel med databasen för Horisont 2020 gjorde det svårt för kommissionen och nationella/regionala myndigheter att identifiera och utforska möjliga synergier. Eftersom det inte fanns något system för att övervaka synergier kunde kommissionen inte heller systematiskt identifiera och sprida exempel på god praxis.

VI Vi fann att ESI-fondernas strategiska dokument, det vill säga strategier för smart specialisering och operativa program, innehöll begränsade hänvisningar till prioriteringar för Horisont 2020. Dessutom var prioriteringarna i dessa dokument ganska breda, vilket begränsade möjligheten att skapa synergier.

VII ESI-fondernas förvaltande myndigheter genomförde inte alla de synergifrämjande åtgärder som planerades i de strategiska dokumenten. Framför allt genomfördes åtgärder för att skapa synergier nedströms i syfte att ytterligare utnyttja resultaten från Horisont 2020-projekten endast i mycket begränsad utsträckning. Det fanns två huvudskäl till detta: i) mottagare av Horisont 2020-bidrag förutsåg sällan synergier med ESI-fonderna nedströms och ii) de förvaltande myndigheterna visste inte hur de skulle skapa synergier nedströms eller hitta resultat från Horisont 2020-projekt. Dessutom deltog de förvaltande myndigheterna i begränsad utsträckning i kommissionens kapacitetsuppbyggande åtgärder, och de främjade inte synergikonceptet tillräckligt mycket.

VIII Slutligen hade vissa projektförslag som utvärderats positivt inom ramen för Horisont 2020, men som inte finansierades på grund av att det saknades Horisont 2020-resurser, fått en kvalitetsmärkning – spetskompetensstämpeln – som skulle göra det lättare för dem att få finansiering från ESI-fonderna eller någon annan källa. I slutändan var det dock endast ett begränsat antal av de operativa programmen i vårt urval som fick finansiering från ESI-fonderna.

IX Vi lämnar rekommendationer till kommissionen om hur den kan

- förbättra samarbetet mellan intressenter som är verksamma inom forskning och innovation,
- utnyttja potentialen hos databaser för att främja synergier,
- öka användningen av synergier nedströms,
- förbättra informationsflödena om projekt som tilldelats spetskompetensstämpeln.

Inledning

Horisont 2020 och strukturfonderna för forskning och innovation

01 I [Europa 2020-strategin](#) betonade kommissionen forskningens och innovationens (Fol) roll som viktig drivkraft för socialt och ekonomiskt välstånd och miljömässig hållbarhet i EU. Att Fol har fortsatt stor betydelse på EU-nivå återspeglas i kommissionens [prioriteringar för 2019–2024](#) där Fol spelar en nyckelroll inom minst fyra av de sex prioriteringarna: EU:s gröna giv, en ekonomi för människor, ett Europa rustat för den digitala tidsåldern och ett starkare Europa i världen.

02 Under perioden 2014–2020 gjordes större investeringar i Fol från EU:s budget än någonsin tidigare. De två viktigaste fonderna som stödde Fol var det åttonde ramprogrammet för forskning och innovation – Horisont 2020 – och de europeiska struktur- och investeringsfonderna (ESI-fonderna), där 95 % anslogs från Europeiska regionala utvecklingsfonden (Eruf). Det totala budgetanslaget för Horisont 2020 var 76,4 miljarder euro, och de åtaganden för Fol-verksamhet som ingåtts för EU-medel via Eruf uppgick till nästan 41 miljarder euro. Sammanlagt motsvarade detta 12 % av EU:s budget för perioden 2014–2020. För perioden 2021–2027 har EU:s budget för Fol ökat ytterligare (t.ex. är budgeten för det nya ramprogrammet 95,5 miljarder euro, det uppskattade beloppet från Eruf till Fol 56 miljarder euro och budgeten för Fol i de planer för återhämtning och resiliens som hade antagits fram till mars 2022 [44,4 miljarder euro](#)).

03 Kommissionen främjar skapandet av synergier. Dessa definieras i denna rapport som samordningen av EU:s forskningsfinansiering inom ramen för ESI-fonderna och Horisont 2020 för att öka båda programmens ändamålsenlighet och effektivitet och därigenom uppnå större effekt i fråga om innovationsresultat.

04 Synergier nämndes första gången i ett [meddelande från kommissionen](#) 2007 och har blivit allt viktigare sedan dess. De rättsliga ramarna för både [Horisont 2020](#)¹ och [ESI-fonderna](#)² för perioden 2014–2020 innehöll för första gången en särskild uppmaning om att genomförandeorganen skulle skapa synergier mellan de två programmen. De rättsliga ramarna för perioden 2021–2027 för [Horisont Europa](#)

---

¹ Skäl 33 och artikel 21 i förordning (EU) nr 1291/2013.

² Punkt 4.3 i bilaga I till förordning (EU) nr 1303/2013.

(Horisont 2020-strategins efterföljare) och de fonder som genomför sammanhållningspolitiken (ESI-fondernas efterföljare) fäster ännu större vikt vid synergier. Detta gäller särskilt för följande:

- o **Horisont Europa-förordningen**, som särskilt uppmärksammar samordning och komplementaritet mellan sammanhållningspolitiken och FoI-politiken. Bilaga IV till förordningen är helt inriktad på synergier.
- o **Förordningen om gemensamma bestämmelser**, som styr de fonder som genomför sammanhållningspolitiken. Här betonas vikten av att medlemsstaterna och kommissionen stärker samordningen och skapar synergier och komplementaritet med Horisont Europa.

05 I ett **vägledningsdokument**³ om synergier som kommissionen offentliggjorde 2014 beskrivs olika typer av möjliga synergier mellan Horisont 2020 och ESI-fonderna (se **figur 1**).

Figur 1 – Typer av synergier

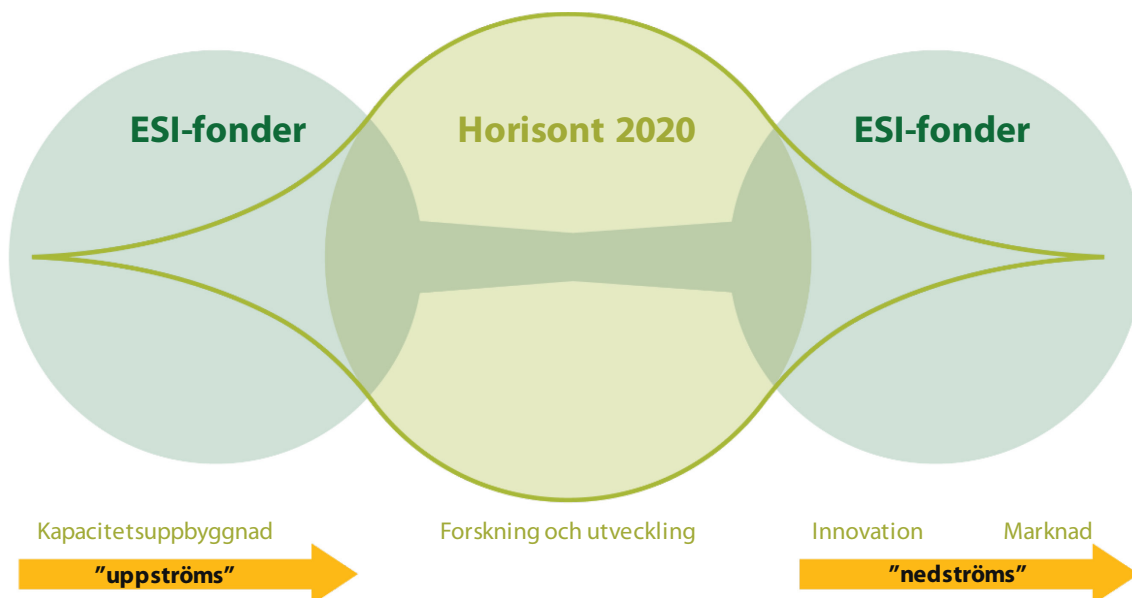

Källa: Revisionsrätten.

³ *Enabling synergies between European Structural and Investment Funds, Horizon 2020 and other research, innovation and competitiveness-related Union programmes.*

06 I *figur 2* visas hur uppströms- och nedströmssynergier mellan Horisont 2020 och ESI-fonderna fungerar.

Figur 2 – Synergier uppströms och nedströms mellan Horisont 2020 och ESI-fonderna

Källa: Revisionsrätten.

07 Även om både ESI-fonderna och Horisont 2020 ger betydande stöd till FoI är det komplicerat att planera och genomföra synergier eftersom de båda fonderna skiljer sig åt i flera avseenden (se *bilaga I* för mer information):

- **Mål:** Horisont 2020-medlen är inriktade på spetskompetens, medan ESI-fonderna syftar till att stärka den ekonomiska och sociala sammanhållningen genom att minska skillnaderna mellan regioner. Detta återspeglas också av skillnaderna i fördelningen av ingångna åtaganden inom FoI för medel från Horisont 2020 respektive ESI-fonderna inom varje medlemsstat (se *bilaga II*).
- **Förvaltning:** Kommissionen förvaltade Horisont 2020 direkt (dvs. genom ansökningsomgångar på EU-nivå), medan ESI-fonderna genomfördes genom delad förvaltning mellan kommissionen och medlemsstaterna (dvs. genom ansökningsomgångar på nationell/regional nivå).
- **Genomförande:** Horisont 2020 genomfördes genom fleråriga arbetsprogram som utarbetats av kommissionen, medan ESI-fonderna genomfördes på grundval av operativa program som utarbetats av nationella/regionala myndigheter och godkänts av kommissionen.

- **Fastställande av prioriteringar:** Under perioden 2014–2020 skulle ESI-fonderna för FoI användas i enlighet med ”strategier för smart specialisering” som utvecklats av medlemsstater eller regioner. Strategier för smart specialisering är ”innovationsstrategier där prioriteringar fastställs för att skapa konkurrensfördelar genom att utveckla och matcha styrkorna inom forskning och innovation med företagens behov [...] samtidigt som man undviker dubbelarbete och uppsplittring av insatser”⁴. Horisont 2020-medlen användes i enlighet med viktiga prioriterade områden som definieras i förordningen och ämnen inom dessa områden som definieras i de arbetsprogram som kommissionen antog genom kommittéförfarandet (dvs. där en kommitté bestående av företrädare för alla medlemsstater deltar).

08 Synergier är särskilt relevanta för de länder som presterar sämre inom FoI och därmed deltar i mindre utsträckning i Horisont 2020 (se [särskild rapport 15/2022](#)). Dessa länder hör till dem som har den största FoI-finansieringen från ESI-fonderna (se [bilaga II](#)).

Roller och ansvarsområden

09 I [tabell 1](#) beskrivs de viktigaste aktörerna i utformningen, genomförandet och övervakningen av Horisont 2020 och ESI-fonderna. [Bilaga I](#) innehåller ytterligare uppgifter.

---

⁴ Förordning (EU) nr 1303/2013.

Tabell 1 – Myndigheter som ansvarar för och deltar i utformningen och förvaltningen av ESI-fonderna och Horisont 2020

	ESI-fonder	Horisont 2020
Huvudansvarigt generaldirektorat (GD) vid Europeiska kommissionen	Generaldirektoratet för regional- och stadspolitik (GD Regional- och stadspolitik)	Generaldirektoratet för forskning och innovation (GD Forskning och innovation)
Utformning av politiken	GD Regional- och stadspolitik, medlemsstaternas organ, inbegripet förvaltande myndigheter GD Regional- och stadspolitik, bland andra, bedömde och godkände de operativa programmen	GD Forskning och innovation och andra generaldirektorat, beroende på det prioriterade området GD Forskning och innovation utarbetade arbetsprogrammen och tillhörande ansökningsomgångar
Genomförande	Förvaltande myndigheter (utformning och genomförande av de operativa programmen, inbegripet urval av projekt, projektgodkännande och beviljande av bidrag) Förmedlande organ (genomförande av särskilda åtgärder inom ramen för ett operativt program) Tilldelningen av bidrag formaliseras i allmänhet genom en bidragsöverenskommelse	Fler än 20 olika verkställande organ, inbegripet genomförandeorgan. Sex av genomförandeorganen genomförde mer än 65 % av Horisont 2020-budgeten under överinseende av det ansvariga generaldirektoratet Tilldelningen av bidrag formaliseras genom en bidragsöverenskommelse
Stöd till projektansvariga och stödmottagare	Förvaltande myndigheter	Nationella kontaktpunkter

Källa: Revisionsrätten.

Revisionens inriktning och omfattning samt revisionsmetod

10 Med tanke på att uppmaningen om att skapa synergier mellan Horisont 2020 och ESI-fonderna togs upp i de relevanta rättsliga ramarna för första gången för perioden 2014–2020 (se punkt **04**), var syftet med revisionen att belysa i vilken utsträckning detta hade skett. Vi beslutade att genomföra revisionen mot bakgrund av den ökande betydelsen av synergier och de möjligheter som går förlorade om man inte skapar dem, och att komplettera vår nyligen offentliggjorda [särskilda rapport 15/2022](#) som fokuserade på åtgärder för att bredda lågpresterande länders deltagande i Horisont 2020. Enligt förordningen om Horisont 2020 ska synergier med ESI-fonderna och åtgärder för att bredda deltagandet i Horisont 2020 bidra till att minska forsknings- och innovationsklyftan i Europa.

11 Vi undersökte om kommissionen och de relevanta nationella/regionala genomförandemyndigheterna hade vidtagit lämpliga åtgärder för att skapa synergier mellan Horisont 2020 och ESI-fonderna. För det ändamålet bedömde vi huruvida

- kommissionen och nationella/regionala genomförandemyndigheter hade fäst vederbörlig vikt vid faktorer som var avgörande för att skapa synergier,
- kommissionen och nationella/regionala genomförandemyndigheter hade planerat och genomfört synergier på ett ändamålsenligt sätt.

12 Vår revision omfattade genomförandet av synergier under perioden 2014–2020 och vi granskade bevis från en rad olika källor (för mer information om metoder, se [bilaga III](#)):

- En skrivbordsgranskning av relevanta dokument från kommissionen samt frågeformulär som fyllts i av och intervjuer som hållits med personal vid kommissionen.
- En granskning av analytiska data.
- En textutvinningsanalys av arbetsprogram och bidragsöverenskommelser inom Horisont 2020.

- En analys av relevanta dokument för ett urval om fem medlemsstater (Portugal, Polen, Slovenien, Kroatien och Rumänien) samt intervjuer med deras förvaltande myndigheter och nationella kontaktpunkter. Vi valde ut dessa länder på grundval av deras FoI-prestationer, tillgång till ESI-fonder för FoI och deltagande i Horisont 2020.
- Enkätundersökningar som skickats till de förvaltande myndigheterna för 27 operativa program (svarsfrekvens: 64 %) och 78 nationella kontaktpunkter (svarsfrekvens: 67 %) i alla medlemsstater.
- Intervjuer med experter på området.

Iakttagelser

Vissa faktorer som är avgörande för att skapa synergier uppmärksammades inte i tillräcklig utsträckning

13 Att skapa synergier är komplext, eftersom EU-finansiering inom ramen för ESI-fonderna och Horisont 2020 skiljer sig åt i många avseenden (se punkt 06). Vi granskade dokumentation och fick återkoppling från kommissionen och nationella intressenter som pekade på ett antal faktorer som kan avgöra om skapandet av synergier lyckas eller misslyckas. Dessa faktorer är graden av anpassning av regler och förordningar, samarbetet mellan berörda aktörer på EU-nivå och medlemsstatsnivå, tillgången till relevanta uppgifter samt den administrativa kapaciteten på nationell och regional nivå.

14 Vi bedömde därför huruvida

- o regler och förordningar underlättade skapandet av synergier,
- o samarbetet på både EU-nivå och nationell nivå var lämpligt för att skapa synergier,
- o kommissionen hade lämpliga data- och övervakningsverktyg för att identifiera och främja potentiella synergier,
- o kommissionen på lämpligt sätt stödde de nationella/regionala myndigheternas kapacitetsuppbyggnad.

Kommissionen reagerade på brister i regler och förordningar som hindrade skapandet av synergier

15 I flera studier⁵ som genomförts för kommissionens räkning påpekades bristande överensstämmelse mellan de bestämmelser som reglerar [Horisont 2020, förordningen om gemensamma bestämmelser](#) för ESI-fonderna samt den [allmänna gruppundantagsförordningen](#) gällande reglerna om statligt stöd, vilket sågs som ett

---

⁵ *MLE on National Practices in Widening Participation and Strengthening Synergies*, Europeiska kommissionen, 2018, och *Synergies between Framework Programmes for Research and Innovation and European Structural and Investment Funds*, Europeiska kommissionen, 2017.

hinder för synergier. Vårt revisionsarbete, i synnerhet våra enkäter och intervjuerna med experter, förvaltande myndigheter och nationella kontaktpunkter, bekräftade denna slutsats och underströk därmed vikten av att anpassa bestämmelserna.

16 Kommissionen reagerade genom att föreslå flera ändringar som överfördes i de relevanta förordningarna för perioden 2021–2027 (se [bilaga IV](#)). Exempel på de ändringar som gjordes är följande:

- De fonder som genomför sammanhållningspolitiken måste godta villkor som redan har bedömts inom ramen för Horisont Europa. Detta gäller såväl projekt som medfinansieras inom ramen för Horisont Europa som projekt som tilldelats spetskompetensstämpeln.
- Anpassning av kriterier för vad som anses vara stödberättigande verksamhet, metoder för beräkning av stödberättigande kostnader och regler för statligt stöd för projekt som medfinansieras av de två programmen eller spetskompetensstämpelprojekt.
- Möjligheten att använda bidrag från ESI-fonderna som nationella bidrag till [europeiska partnerskap](#) som upprättats inom ramen för Horisont Europa (partnerskap mellan kommissionen och privata eller offentliga partner inom ramen för samordnade FoI-initiativ).
- Möjligheten att överföra upp till 5 % av det ursprungliga nationella anslaget för varje sammanhållningsfond till ett annat instrument med direkt eller indirekt förvaltning (inbegripet [Horisont Europa](#)).

17 Eftersom dessa ändringar gjordes först för perioden 2021–2027 återstår det att se i praktiken om eller i vilken utsträckning de lever upp till förväntningarna om en positiv inverkan på synergier.

Samarbetet mellan de organ som deltog i förvaltningen av ESI-fonderna och Horisont 2020 var begränsat

18 I [förordningen om gemensamma bestämmelser](#)⁶ och [Horisont 2020-förordningen](#)⁷ betonades vikten av samordning och nära samverkan mellan de två

---

⁶ Punkt 4.3 i bilaga I.

⁷ Skäl 33.

programmen. Som framgår av [tabell 1](#) har ESI-fonderna och ramprogrammet för forskning och innovation olika styrningsstrukturer på både EU-nivå och nationell/regional nivå. Under 2016 underströk Europaparlamentets utredningstjänst⁸ betydelsen av samordning mellan kommissionens generaldirektorat för att komma till rätta med splittrade strategier, både på EU-nivå och på medlemsstatsnivå. Denna samordning kan uppnås genom ett regelbundet och strukturerat informationsutbyte.

19 I en rapport⁹ som kommissionen offentliggjorde 2018 drogs slutsatsen att ”stuprörsstrategier” fortfarande förekom hos kommissionen och i medlemsstaterna. I rapporten angavs att ministerier eller avdelningar har att göra med olika organ vid kommissionen som har varierande och ibland motstridiga arbetsuppgifter, prioriteringar och verksamhetskulturer, och det rekommenderades att en strukturerad dialog i form av ett forum med syfte att hitta synergier skulle upprättas och institutionaliseras.

20 Trots denna rekommendation fann vi att vissa av de svagheter som upptäcktes 2016 fortfarande fanns kvar 2021. Vi noterar att de två viktigaste generaldirektoraten (GD Forskning och innovation och GD Regional- och stadspolitik) samarbetade väl vid utarbetandet av förordningarna för 2021–2027. Kommissionen upprättade dock inte någon regelbunden och strukturerad dialog mellan sina berörda generaldirektorat och nationella aktörer med ansvar för att utforma och genomföra de två programmen.

21 I synnerhet fann vi bara ett begränsat antal exempel på strukturerad dialog mellan kommissionens generaldirektorat och nationella/regionala intressenter om specifika teman. Ett exempel som intressenterna såg positivt på var praktikgemenskapen för spetskompetensstämpeln (*Seal of Excellence community of practice*) (se [ruta 1](#)).

---

⁸ *Maximisation of synergies between the European Structural and Investment Funds and other EU Instruments to attain Europe 2020 Goals*, Europaparlamentets utredningstjänst, 2016.

⁹ *Widening Participation and Strengthening Synergies – Mutual Learning Exercise*, Europeiska kommissionen, 2018.

Ruta 1

Praktikgemenskapen för spetskompetensstämpeln: ett positivt exempel på samarbete på flera nivåer

Praktikgemenskapen för spetskompetensstämpeln är en plattform som kommissionen har inrättat för utbyte av information, insamling av data och utbyte av god praxis. Den samlar företrädare för GD Regional- och stadspolitik, GD Forskning och innovation, förvaltande myndigheter, nationella kontaktpunkter och andra intressenter på såväl EU-nivå som medlemsstatsnivå, det vill säga företrädare för gemensamma forskningscentrumet (JRC) och Europeiska institutet för innovation och teknik samt ministerier och byråer på nationell och regional nivå. Nätverket har 250 medlemmar.

I vår enkätundersökning bland nationella kontaktpunkter frågade vi om graden av tillfredsställelse med olika initiativ som Europeiska kommissionen inlett för att främja synergier. 60 % av de svarande var mycket eller synnerligen nöjda med praktikgemenskapen för spetskompetensstämpeln.

22 När det gäller nationella organ krävde [förordningen om gemensamma bestämmelser](#) för perioden 2014–2020 och [miniminormerna och de vägledande principerna för inrättandet av nätverk av nationella kontaktpunkter inom ramen för Horisont 2020](#) mer kommunikation och samarbete mellan de förvaltande myndigheterna för ESI-fonderna och de nationella kontaktpunkterna för Horisont 2020.

23 Vi fann att de nationella kontaktpunkterna och de förvaltande myndigheterna samarbetade väl i två av de fem medlemsstaterna i vårt urval, nämligen Portugal och Slovenien. I övriga tre medlemsstater var samarbetet och informationsutbytet begränsat. Våra undersökningar bekräftade att de flesta av de förvaltande myndigheter och nationella kontaktpunkter som svarade fortsatte att tillämpa ett splittrat tillvägagångssätt, vilket innebar att samarbetet mellan de förvaltande myndigheterna (ESI-fonderna) och de nationella kontaktpunkterna (Horisont 2020) var begränsat (för närmare information om dessa undersökningar, se [bilaga III](#)):

- 41 % av de förvaltande myndigheter som svarade på vår enkät uppgav att det inte fanns något strukturerat samarbete med de nationella kontaktpunkterna. Dessutom svarade 59 % att de aldrig eller sällan anordnade evenemang som samlade berörda intressenter från de två grupperna (mottagare av Horisont 2020-medel och ESI-fonderna respektive andra intressenter).

- 85 % av de nationella kontaktpunkter som svarade på vår enkät uppgav att graden av samarbete med de förvaltande myndigheterna antingen var låg till mycket låg eller att det inte fanns något samarbete alls. 75 % av de nationella kontaktpunkterna rapporterade dessutom att deras kunskapsnivå om ESI-fondernas stöd till FoU var låg eller mycket låg, eller uppgav till och med att kunskap om ESI-fonderna inte ingick i deras ansvarsområde.

24 2020 års rapport¹⁰ om lärdomar från en experimentell ansökningsomgång för projekt som finansieras av ESI-fonderna inom ramen för [Interregprogrammet för Centraleuropa](#) visade också på ett större behov av samarbete mellan Horisont 2020:s och ESI-fondernas intressenter (se [ruta 2](#)). Den experimentella ansökningsomgången genomfördes eftersom den kunskap som skapades genom EU-finansierade projekt inte utnyttjades fullt ut på fältet och resultaten av FoU ofta inte nådde ut till berörda intressenter i EU:s regioner. Detta berodde på bristande kommunikation, samordning och samarbete mellan forskare och regionala intressenter.

Ruta 2

Experimentell ansökningsomgång för Interreg: **Kapitalisering genom samordning**

Syftet med denna experimentella ansökningsomgång var att öka effekten av det transnationella samarbetet i centraleuropeiska regioner genom att testa nya sätt att samordna olika EU-finansierade projekt. I 2020 års rapport om lärdomar drogs bland annat följande slutsatser:

1. Intressenter inom Horisont 2020 och Interreg är mycket intresserade av att samarbeta och kombinera resultat för att öka utnyttjandet av resultaten på politisk nivå och spridningen av dem bland nya målgrupper och territorier. Intressenterna behöver dock en ”knuff i ryggen” för att aktivt söka efter och utnyttja synergier mellan fonder.
2. För att öka effekten av resultat från Horisont 2020- och Interregprojekt måste man aktivt stödja projektstödmottagare. Kapacitetsuppbyggande åtgärder och möjligheter till matchning kan öka intressenternas kunskap om befintliga resultat från Horisont 2020 och Interreg som skulle kunna matcha de särskilda behoven hos vissa regioner och målgrupper.

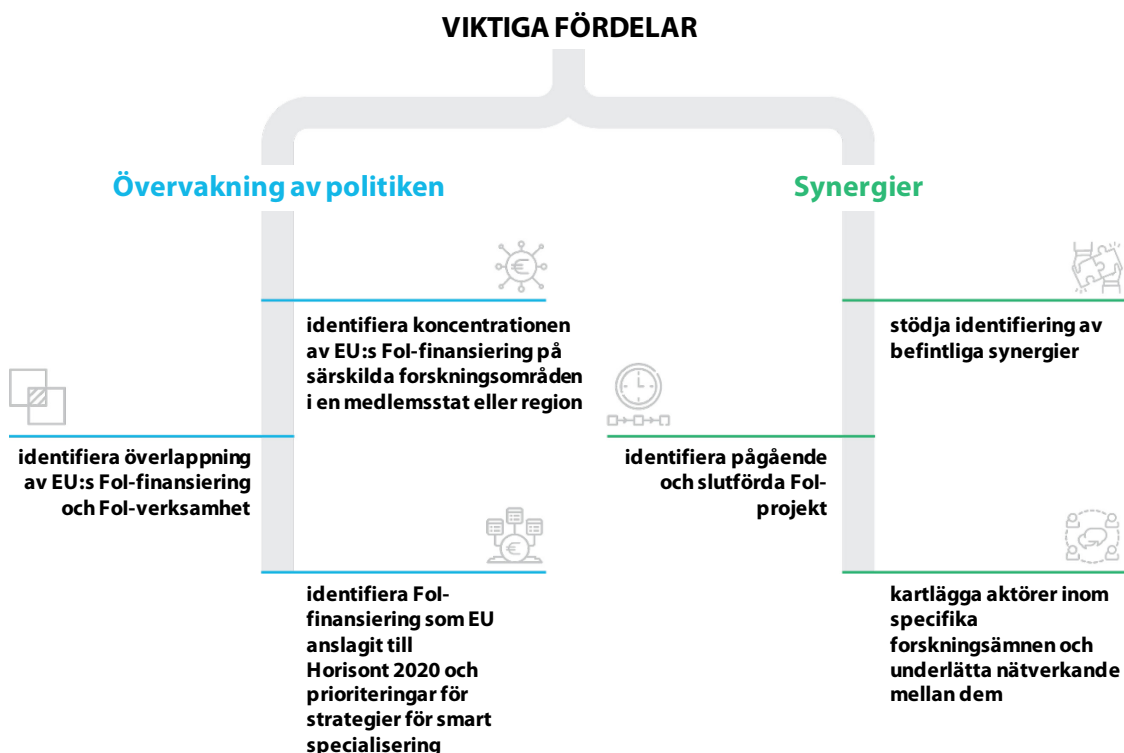
¹⁰ *Capitalisation through coordination across EU funds*, Europeiska kommissionen, 2020.

Identifiering och övervakning av synergier hindrades av brist på lämpliga data

25 I en rapport som offentliggjordes av kommissionens gemensamma forskningscentrum angavs att det skulle vara till stor fördel för övervakningen och utvärderingen av politiken samt identifieringen och skapandet av synergier om databaser över Horisont 2020 och ESI-fonderna gjordes kompatibla¹¹.

26 Baserat på en översyn av dokumentation och återkoppling från kommissionens personal identifierade vi fördelar med kompatibla databaser (som omfattar projekt från Horisont 2020 och ESI-fonderna) för i) övervakning och utvärdering av politik och ii) synergier (se [figur 3](#)).

Figur 3 – Fördelar med kompatibla databaser

Källa: Revisionsrätten.

¹¹ *Dataset of projects co-funded by the ERDF during the multi-annual financial framework 2014-2020*, gemensamma forskningscentrumet, 2019.

27 Vi analyserade huruvida kommissionen hade vidtagit åtgärder för att inrätta kompatibla databaser för Horisont 2020 och ESI-projekt, och huruvida kommissionen och medlemsstaterna hade identifierat i) områden med potential för att skapa synergier och ii) befintliga synergier för att hitta exempel på bästa praxis.

28 Under perioden 2014–2020 tillhandahölls information om projekt som finansierades genom Horisont 2020 och av ESI-fonderna genom separata databaser:

- För Horisont 2020-projekt hade kommissionen endast en intern databas tills den öppna [resultattavlan för Horisont 2020](#) lanserades 2018. Den nya resultattavlan innehåller uppgifter om finansierade projekt och deras stödmottagare, uppdelade efter länder och regioner, organisationstyp och prioriterat område (t.ex. energi, hälsa och rymden).
- För projekt som medfinansierades av ESI-fonderna fanns det ingen integrerad databas förrän i mars 2022. I stället registrerade och offentliggjorde de förvaltande myndigheterna information om projekt som medfinansierades av ESI-fonderna på webbsidor som var kopplade till respektive operativa program, i enlighet med sina rättsliga skyldigheter¹². I mars 2022 lanserade kommissionen Kohesio som är en integrerad databas över de projekt som medfinansieras av ESI-fonderna. [Kohesio](#) omfattar för närvarande projekt från perioden 2014–2020, men kommissionen har för avsikt att förlänga den till perioden 2021–2027. Kohesio är dock inte kompatibel med Horisont 2020-databasen.

29 Att använda dessa separata databaser för att identifiera projekt som rör liknande prioriterade områden inom ramen för Horisont 2020 och ESI-fonderna, och som därför var lämpliga för att skapa synergier, var utmanande eftersom

- det saknades en gemensam kategorisering (taxonomi) av prioriteringarna för Horisont 2020 och strategierna för smart specialisering,
- de uppgifter om ESI-fonderna som de förvaltande myndigheterna hade registrerat inte var helt standardiserade och till största delen var på nationella språk,

---

¹² Artikel 46.2 i förordning (EU) nr 1303/2013.

- o de förvaltande myndigheterna inte systematiskt registrerade prioriteringarna för ett projekts strategier för smart specialisering. Detta kommer sannolikt att förbli en utmaning, eftersom [förordningen om gemensamma bestämmelser för perioden 2021–2027](#) inte kräver att medlemsstaterna rapporterar om vilka prioriterade områden inom strategier för smart specialisering som projekten inriktar sig på.

30 De befintliga databaserna gjorde det därför inte möjligt att kartlägga de viktigaste EU-finansierade FoU-projekten och tillhörande investeringar (t.ex. genom att tillhandahålla information om geografisk spridning eller om vilka prioriteringar som är mer benägna att uppnå synergieffekter). Detta gjorde det svårt att skapa synergier och övervaka politiken på det sätt som beskrivs i [figur 3](#).

31 Trots fördelarna med att övervaka synergier mellan ESI-fonderna och Horisont 2020 (se punkt [25](#)) fann vi dessutom att varken kommissionen eller de förvaltande myndigheter som ansvarar för de operativa program som vi analyserade systematiskt övervakade dem.

32 Vidare upptäckte vi följande begränsningar på kommissionsnivå när det gäller att identifiera synergier och övervaka genomförandet av dem:

- o Information för att identifiera synergier uppströms: Kommissionen har ett textutvinningsverktyg (Cortex) som teoretiskt sett kan identifiera befintliga synergier uppströms, men det kan inte användas i praktiken eftersom det inte finns något specifikt fält i Horisont 2020-projektförslagen där man kan informera om kopplingar till tidigare projekt som medfinansierats av ESI-fonderna.
- o Uppföljning av Horisont 2020-projekt: Uppgifter om användningen av forskningsresultat från slutförda Horisont 2020-projekt kan bidra till identifieringen av befintliga synergier nedströms, men kommissionen samlar inte in sådan information.
- o Information som finns tillgänglig på nationell nivå: Information om projekt som innehar spetskompetensstämpeln och som medfinansieras av ESI-fonderna samlas inte in systematiskt och rapporteras till kommissionen.

De förvaltande myndigheterna använde kapacitetsuppbyggande åtgärder i liten utsträckning

33 Eftersom Horisont 2020 och ESI-fonderna hade sina egna separata regler, genomförandemekanismer och intressenter var tillräcklig förvaltningskapacitet och administrativ kapacitet avgörande för att utforma och genomföra FoI-åtgärder med synergier på nationell och regional nivå. Detta är ännu mer relevant för perioden 2021–2027, där EU-finansieringen av FoI har ökat.

34 Vi analyserade följande:

- Kommissionens stöd till nationella intressenter, särskilt förvaltande myndigheter, för att öka deras expertis på synergiområdet.
- De nationella intressenternas mottaglighet.

35 Kommissionen vidtog särskilt följande olika åtgärder för att hjälpa nationella intressenter att öka sin kunskap om synergier:

- År 2014 offentliggjorde kommissionen ett [vägledningsdokument](#) om de olika åtgärder (bl.a. marknadsförings- och utbildningsåtgärder, samordningsmetoder och övervakning) som kommissionens avdelningar, förvaltande myndigheter och nationella kontaktpunkter bör vidta för att skapa synergier. De förvaltande myndigheterna i de fem utvalda medlemsstaterna medgav att vägledningsdokumentet bidrog till att öka medvetenheten om synergier, men att de hade använt det i begränsad utsträckning. I juli 2022 offentliggjorde kommissionen ett nytt vägledningsdokument om synergier mellan Horisont Europa och Eruf.
- Som en del av [enheten för politiskt stöd](#) (ett instrument inom Horisont 2020 som används för att främja reformer i nationella FoI-ekosystem) genomförde kommissionen en [aktivitet](#) som bland annat gick ut på att främja utbyte av bästa praxis på synergiområdet. Deltagarna delade i synnerhet erfarenheter om i) hur man stöder nationellt deltagande i ramprogrammen och ii) hur man maximerar synergier mellan Horisont 2020 och ESI-fonderna¹³. Vi konstaterade dock att företrädare för endast elva medlemsstater (Belgien, Bulgarien, Cypern, Spanien, Kroatien, Ungern, Lettland, Polen, Portugal, Slovenien och Sverige samt Tyskland som observatör) deltog i denna verksamhet.

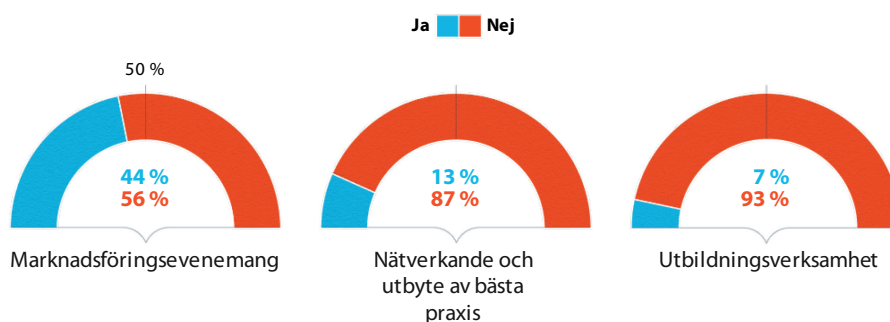
¹³ *MLE on National Practices in Widening Participation and Strengthening Synergies*, Europeiska kommissionen, 2018.

- o Kommissionen främjade synergikonceptet vid konferenser (t.ex. *Veckan för innovativa regioner i Europa* och *Europeiska veckan för regioner och städer*) och särskilda evenemang som anordnades av tredje parter.

36 Slutligen var det Europaparlamentet som lanserade och finansierade det viktigaste initiativet – projektet *Stairway to Excellence (S2E)* – för att stödja skapandet av synergieffekter under perioden 2014–2020. Det gemensamma forskningscentrumet genomförde *S2E-projektet* i samarbete med GD Regional- och stadspolitik och projektet hjälpte medlemsstater och regioner att i) utnyttja synergier mellan ESI-fonderna och Horisont 2020 och ii) ändamålsenligt genomföra nationella och regionala strategier för smart specialisering och sträva efter innovativ spetskompetens i allmänhet. Projektet avslutades 2020 och kommer inte att fortsätta under perioden 2021–2027. De nationella intressenterna i tre av de fem medlemsstaterna i vårt urval uppgav att de hade deltagit i projektets verksamhet och uttryckte stor tillfredsställelse.

37 Vi noterar också att deltagandet i kapacitetsuppbyggande åtgärder som organiserades av kommissionen var begränsat. Enligt vår undersökning varierade det från 44 % för marknadsföringsevenemang till 7 % för utbildningsverksamhet (se *figur 4*).

Figur 4 – De förvaltande myndigheternas deltagande i kommissionens stödverksamhet

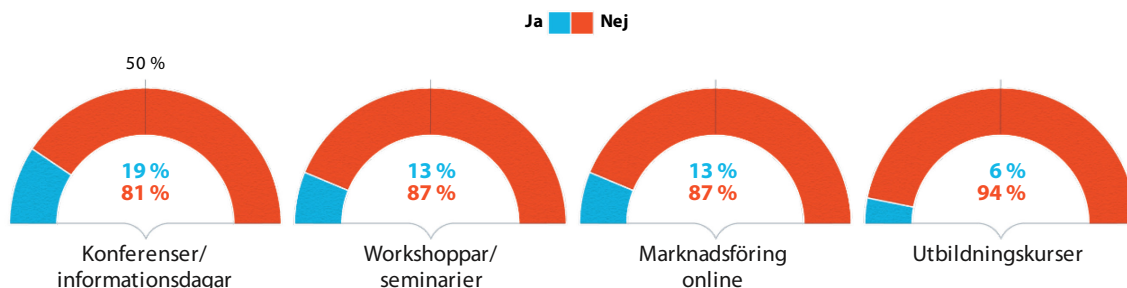

Källa: Revisionsrättens enkät till förvaltande myndigheter.

38 Trots detta begränsade deltagande uttryckte de förvaltande myndigheter och nationella kontaktpunkter som vi besökte under revisionen ett behov av mer utbildning, handledning och utbyte av bästa praxis.

39 Slutligen uttryckte de förvaltande myndigheterna i vår undersökning att de själva endast hade vidtagit mycket begränsade åtgärder för att stödja skapandet av synergier mellan de två programmen (se *figur 5*).

Figur 5 – Främjande verksamhet som de förvaltande myndigheterna anordnade för att stödja skapandet av synergier mellan ESI-fonderna och Horisont 2020

Källa: Revisionsrättens enkät till förvaltande myndigheter.

De synergier som föreskrevs i strategiska dokument genomfördes i varierande grad

40 I kommissionens vägledning om synergier från 2014 (se punkt 35) angavs att det är av yttersta vikt att säkerställa optimala synergier mellan fonderna och maximera den offentliga finansieringens inverkan och effektivitet. Europaparlamentet och rådet klargjorde att denna strategi inte längre var något som var ”bra att ha” utan som ”måste genomföras”. Detta krävde att alla berörda intressenter hade en systematisk strategi för synergier och innebar att de möjligheter till synergier som angavs i strategierna för smart specialisering och de operativa programmen behövde åtföljas av samordnade insatser på fältet som säkerställde att de genomfördes.

41 Vi bedömde därför följande:

- Huruvida strategier för smart specialisering och tillhörande operativa program omfattade åtgärder för att skapa synergier med Horisont 2020.
- Huruvida de olika typerna av synergier genomfördes i praktiken, särskilt
  - a) synergier nedströms,
  - b) synergier uppströms,
  - c) alternativ finansiering för projekt som tilldelats spetskompetensstämpeln.

42 Dessutom tillhandahöll alla förvaltande myndigheter som ingick i urvalet kompletterande finansiering (se punkt 05) till en särskild typ av projekt (projekt för teaming-åtgärder eller ERA-professurer) inom Horisont 2020:s del ”spridning av

spetskompetens och bredare deltagande”. Av de förvaltande myndigheter som svarade på vår enkät uppgav 44 % (7 av 16) att deras operativa program omfattade sådana åtgärder och 31 % (5 av 16) att de hade genomfört dem. Eftersom vi redan har behandlat kompletterande finansiering i vår nyligen offentliggjorda särskilda rapport om åtgärder för att bredda deltagandet ([särskild rapport 15/2022](#)) ger vi dock ingen ytterligare analys av ämnet här.

Synergier föreskrevs i ESI-fondernas strategiska dokument, men detaljnivån varierade

43 För att synergier ska kunna förverkligas måste de planeras på lämpligt sätt i de strategiska dokumenten, särskilt strategierna för smart specialisering (se punkt **06**) och de operativa programmen inom ESI-fonderna.

44 I kommissionens [vägledning för strategier för smart specialisering från 2012](#) anges att strategier för smart specialisering bör inrikta nationella/regionala FoU-investeringar på några få globalt konkurrenskraftiga områden och undvika spridd användning av resurser. Syftet med att fokusera på ett begränsat antal prioriterade ekonomiska verksamheter och särskilda tekniska områden på nationell/regional nivå var att underlätta den strategiska planeringen av FoU-investeringar. I vägledningen anges också att fastställandet av prioriteringar inom ramen för strategier för smart specialisering leder till en ändamålsenlig matchning mellan i) identifieringen av breda mål som är anpassade till EU:s politik och ii) fastställandet av prioriteringar (eller nischer) för smart specialisering.

45 När det gäller fastställandet av prioriteringar för strategier för smart specialisering drogs i olika studiedokument¹⁴ slutsatsen att strategier för smart specialisering uppvisar en spridning av mål. Framför allt konstaterades i kommissionens studie från 2021 om fastställandet av prioriteringar för strategier för smart specialisering¹⁵ att den tematiska spännvidden för prioriterade områden inom strategier för smart specialisering var stor i flera medlemsstater. I studien analyserades också 2 324 ansökningsomgångar för projekt som utlysts av förvaltande myndigheter

---

¹⁴ *Smart Specialisation: what gets lost in translation from concept to practice?*, Regional Studies Association, 2020, och *How 'Smart' are Smart Specialisation Strategies?*, University Association for Contemporary European Studies, 2020.

¹⁵ *Study on prioritisation in Smart Specialisation Strategies in the EU*, Europeiska kommissionen, 2021.

och noterades att en betydande majoritet av ansökningsomgångarna (74 %) omfattade alla prioriteringar för strategier för smart specialisering samtidigt.

46 Det faktum att prioriteringarna för strategier för smart specialisering saknade fokus och att ansökningsomgångarna i allmänhet var öppna för alla dessa prioriteringar i stället för att ta hänsyn till sektorsspecifika och tekniska särdrag, som själva logiken i smart specialisering skulle förespråka¹⁶, minskar möjligheterna att uppnå en kritisk massa och därmed skapa synergier.

47 Vi analyserade därför huruvida strategierna för smart specialisering och tillhörande operativa program i våra fem utvalda medlemsstater innehöll åtgärder för att skapa synergier. Vi analyserade också om strategierna för smart specialisering innehöll särskilda hänvisningar till [europeiska partnerskap](#) som främjades inom ramen för Horisont 2020. Dessa partnerskap syftar till att samla kommissionen och privata och/eller offentliga partner (inbegripet de som förvaltar ESI-fonderna) genom samordnade FoI-initiativ som behandlar EU:s politiska prioriteringar.

48 Vi konstaterade följande:

- Endast en av de strategier för smart specialisering (Rumänien) som ingick i urvalet nämnde specifika [europeiska partnerskap](#) med vilka avsikten var att skapa synergier genom att ge nationella enheter bidrag som skulle göra det möjligt för dem att delta i dessa partnerskap.
- Tre av de fem operativa program som ingick i urvalet (Portugal, Rumänien och Slovenien) nämnde att (några av) deras prioriteringar var kopplade till prioriteringarna för Horisont 2020. Medvetenheten om denna koppling ger nationella/regionala myndigheter möjlighet att vända sig proaktivt till sina intressenter för att informera dem om de möjligheter som Horisont 2020 erbjuder för forskning och för att främja kopplingar till europeiska partnerskap (t.ex. genom att tillhandahålla bidrag).
- Alla strategier för smart specialisering och tillhörande operativa program omfattade åtgärder för att skapa synergier. Detaljnivån i de hänvisningar som gjordes i strategierna för smart specialisering och de operativa programmen varierade dock avsevärt mellan de medlemsstater som ingick i urvalet: i vissa länder var hänvisningarna till åtgärder med inriktning på synergier ganska begränsade och/eller mycket allmänna (Kroatien och Polen), medan andra

---

¹⁶ Se föregående fotnot.

(Slovenien, Rumänien och Portugal) innehöll detaljerade beskrivningar av flera åtgärder.

49 I [ruta 3](#) ges exempel på synergier som planeras i de operativa programmen.

Ruta 3

Exempel på åtgärder i de operativa programmen som syftar till att skapa synergier

Kroatien inkluderade tre åtgärder för att skapa synergier i sitt operativa program "Konkurrenskraft och sammanhållning":

- a) Alternativ finansiering för förslag från Europeiska forskningsrådet.
- b) Kompletterande finansiering för teaming-projekt inom Horisont 2020.
- c) Kompletterande finansiering för andra breddningsåtgärder.

Det operativa programmet innehöll dock inga särskilda hänvisningar till prioriteringar inom Horisont 2020 eller europeiska partnerskap. Dessutom var den budget som gjordes tillgänglig för varje åtgärd inte tillräcklig för att finansiera ett enda projekt enligt (a) eller (b). Till sist genomförde den kroatiska förvaltande myndigheten endast (c).

Det **rumänska** operativa programmet för konkurrenskraft planerade åtta konkreta åtgärder inriktade på tre typer av synergier (uppströms, alternativ finansiering och kompletterande finansiering). Det operativa programmet innehöll också särskilda hänvisningar till Horisont 2020-prioriteringar och europeiska partnerskap. Den tilldelade budgeten utnyttjades fullt ut, men genomförandet försenades avsevärt och merparten av bidragen beviljades först under 2020.

Planerade synergier uppströms genomfördes i allmänhet

50 Åtgärder uppströms (se punkt [05](#)) omfattar vanligtvis utveckling av forskningsinfrastruktur och stöd för att hjälpa FoU-intressenter att utarbeta projektförslag för inlämning till konkurrenskraftiga ansökningsomgångar inom Horisont 2020. Detta stöd var särskilt relevant för medlemsstater som har ett konsekvent lågt deltagande i ramprogrammen, särskilt när det gäller godkända projekt. Även om det finns många variabler som påverkar ett lands grad av deltagande i ramprogrammet (se [särskild rapport 15/2022](#)) är tillgången till finansiering för att stödja ansökningsprocessen en av de viktigaste faktorerna som påverkar deltagandet.

51 Vår undersökning bland förvaltande myndigheter visade att 50 % av de svarande (8 av 16) planerade åtgärder för att skapa synergier uppströms, medan 44 % (7 av 16) faktiskt genomförde dem.

52 I vår analys av de operativa program som ingick i urvalet konstaterades att alla planerade och genomförde åtgärder för att utveckla FoI-infrastruktur, såsom spetskompetenscentrum. Exempel på sådana åtgärder är investeringar i infrastruktur på området [fotonukleär fysik](#) i Rumänien och investeringar i spetskompetenscentrum och i ett [nationellt superdatorcentrum](#) i Slovenien.

53 Vi fann också att fyra av de fem utvalda operativa programmen (Polen, Portugal, Rumänien och Slovenien) planerade och genomförde åtgärder som direkt syftade till att hjälpa nationella FoI-intressenter att delta i Horisont 2020. I två av dessa fyra medlemsstater (Polen och Rumänien) tillhandahölls dock detta stöd först flera år efter det att Horisont 2020 inleddes (fem år för Polen och sju år för Rumänien).

54 I en [forskningsrapport från 2016](#)¹⁷ och i [slutrapporten för ett projekt](#)¹⁸ som finansierades av EU:s budget angavs att sådana stödsystem var viktiga för att öka deltagandet i ramprogrammet och därmed sannolikheten för att skapa synergier uppströms. Vi fann att de medlemsstater som var sena med att genomföra sina stödsystem inom ramen för ESI-fonderna också hörde till de länder som hade lägst deltagande i Horisont 2020 (se figur 6 i [särskild rapport 15/2022](#)):

- I fråga om finansiering per capita var Polen och Rumänien de medlemsstater som fick minst.
- När det gäller Horisont 2020-finansiering per heltidsekvivalent för forskare låg Polen längst ned på skalan.

Det fanns en brist på synergier nedströms

55 Enligt [förordningen om gemensamma bestämmelser](#) ska följande ingå i strategierna för smart specialisering: "[i]nsatser i senare led bör ge möjlighet att utnyttja och sprida FoI-resultat som härrör från Horisont 2020 och föregående

¹⁷ "Who gets Horizon 2020 research grants? Propensity to apply and probability to succeed in a two-step analysis", Enger, S.G., Castellacci, F., *Scientometrics* 109, 1611–1638, 2016.

¹⁸ [Slutrapport för projektet MIRRIIS](#) (Mobilizing institutional reforms for better R&I systems/institutions in Europe), juni 2016.

program till marknaden, med särskilt fokus på att skapa en innovationsvänlig miljö för företag och industri [...]”.

56 Enligt kommissionens vägledning om synergier från 2014 (se punkt **35**) bör kommissionen vid genomförandet av Horisont 2020 dessutom uppmuntra användningen av projektresultat från Horisont 2020 nedströms (och projektresultat från tidigare ramprogram för forskning) för projekt som medfinansieras av ESI-fonderna.

57 Den personal vid kommissionen som vi intervjuade betonade vikten av att utnyttja Horisont 2020-resultat oavsett i vilket land tekniken utvecklades för att öka ramprogrammets inverkan och kunskapsspridningen i EU. Gränsöverskridande utnyttjande av FoU-resultat är också särskilt användbart för länder och regioner med lågt deltagande i ramprogrammen (se [särskild rapport 15/2022](#)), eftersom de då skulle kunna få tillgång till och använda den senaste tekniken.

58 Att inte eftersträva synergier nedströms är ett förlorat tillfälle att omsätta FoU-resultat i praktiken och tillämpa dem för att lösa territoriella utmaningar och därigenom säkerställa EU-finansieringens effekter.

59 Vi analyserade därför huruvida

- de förvaltande myndigheterna genomförde de åtgärder inom de operativa programmen som syftade till att skapa synergier nedströms,
- kommissionen främjade skapandet av synergier nedströms genom sina arbetsprogram för Horisont 2020 (inklusive ansökningsomgångar),
- stödmottagare i Horisont 2020-projekt faktiskt planerade synergier nedströms.

60 Trots kommissionens betoning på synergier nedströms visade vår undersökning bland förvaltande myndigheter att endast 44 % av de svarande (7 av 15) planerade åtgärder som syftade till att skapa dem. Dessutom var det endast 13 % (2 av 15) av dem som i slutändan genomförde sådana synergier. Av alla åtgärder som rörde synergier genomfördes faktiskt de som gällde synergier nedströms i klart minst utsträckning.

61 Bilden var ungefär densamma för de fem operativa programmen från de medlemsstater som ingick i vårt urval, då inget av dem hade inlett åtgärder för att hantera synergier nedströms med Horisont 2020. Dessutom hade inget av dem övervägt möjligheten att använda ESI-fonderna för att skapa synergier nedströms med

Fol-resultat som utvecklats i andra medlemsstater eller regioner inom ramen för Horisont 2020.

62 Vi fann också att fyra av de fem utvalda operativa programmen innehöll hänvisningar till offentlig upphandling av innovativa lösningar, som är ett instrument med potential att skapa synergier nedströms. I detta fall fungerar upphandlaren som lanseringskund för innovativa lösningar (produkter eller tjänster) som ännu inte är kommersiellt tillgängliga i stor skala. Av de fyra operativa programmen var det dock endast ett (Polen) som faktiskt genomförde en offentlig upphandling av innovativa lösningar, om än utan särskild hänvisning till användning av resultaten av Horisont 2020-projekt.

63 Vi fann att bristande kunskap och information var det främsta skälet till att de förvaltande myndigheterna inte eftersträvade synergier nedströms, eftersom de

- o inte alltid förstod begreppet synergier nedströms och fördelarna med det,
- o hade begränsad kunskap om att skapa synergier och identifiera relevanta Horisont 2020-resultat; det faktum att det saknades ett matchningsverktyg (såsom en driftskompatibel databas) mellan Horisont 2020 och ESI-fonderna gjorde det dessutom svårare att identifiera potentiella projekt för att skapa synergier; i [rapporten om lärdomarna från Interregs experimentella ansökningsomgång](#) (se punkt 24) drogs liknande slutsatser,
- o ofta var obekanta med [CORDIS](#), Horisont 2020-databasen för spridning och användning av Horisont 2020-projektresultat.

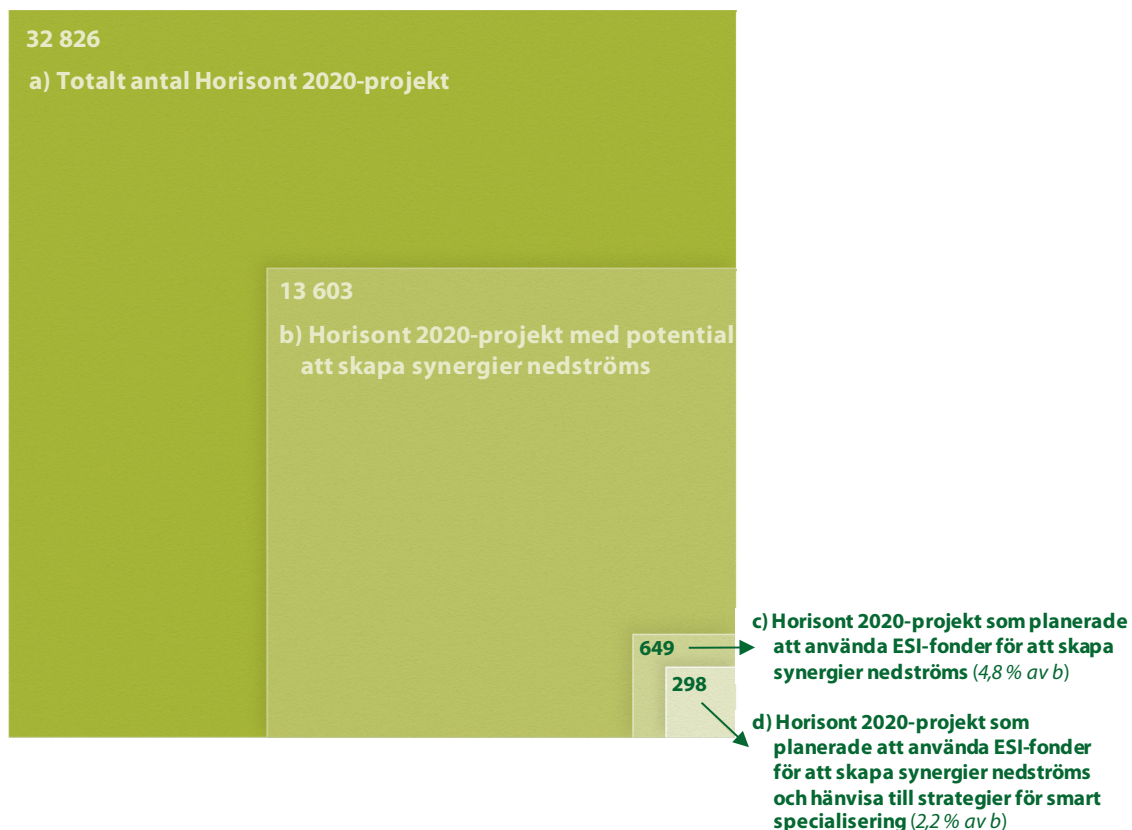
64 Vi utförde en textutvinningsanalys av Horisont 2020:s arbetsprogram med koppling till åtgärder som hade potential att skapa synergier nedströms. Vi valde ut de som offentliggjordes i slutet av Horisont 2020 (perioden 2018–2020). Vi fann att alla innehöll minst en hänvisning till synergier nedströms med ESI-fonderna.

65 Dessa hänvisningar ingick dock i allmänhet endast i inledningen, som ger mycket allmän information till de sökande, och inte i de enskilda ansökningsomgångarna, som ger mer detaljerad information. Vår analys av 632 ansökningsomgångar visade att endast 2 % av dem faktiskt innehöll hänvisningar till synergier nedströms.

66 Vi genomförde också en textutvinningsanalys av 13 603 bidragsöverenskommelser från de åtgärder inom Horisont 2020 som vi hade identifierat som potentiella för synergier nedströms. De utgör 38 % av alla bidragsöverenskommelser inom Horisont 2020 och 63 % av alla Horisont 2020-medel

som det ingått åtaganden för. Vi kompletterade denna analys med en detaljerad granskning av ett urval om 100 projekt. Vi fann att endast 4,8 % av de 13 603 projekten övervägde att skapa sådana synergier (se [figur 6](#)). Dessutom inkluderade endast 2,2 % av dem specifika hänvisningar till strategier för smart specialisering i sina förslag.

Figur 6 – Horisont 2020-projekt med planerade synergier nedströms

Källa: Revisionsrätten.

67 Dessutom genomförde vi en detaljerad analys av projekten inom ramen för ett Horisont 2020-instrument, nämligen Europeiska forskningsrådets (EFR) konceptprovning. Dess mål är särskilt lämpligt för att skapa synergier nedströms, eftersom det syftar till att underlätta utforskningen av den kommersiella och sociala innovationspotentialen hos idéer som genereras av EFR-bidrag. Vi fann att möjligheten att skapa synergier nedströms endast övervägdes i 0,5 % av EFR:s konceptprovningprojekt.

Spetskompetensstämpeln har potential, men användes endast i begränsad utsträckning

68 Spetskompetensstämpeln är en kvalitetsmärkning som tilldelas projektförslag som lämnas in för EU:s ramprogram för forskning och innovation (se punkt **05**). Den lanserades inom ramen för Horisont 2020 i syfte att hjälpa innehavare av spetskompetensstämpeln att få medel för sina förslag från andra källor än Horisont 2020, inbegripet ESI-fonderna. Det innebar också att andra finansieringsorgan fick möjlighet att dra nytta av kommissionens projektutvärderingsprocess.

69 Kommissionen lanserade spetskompetensstämpeln 2015 för projekt som lämnats in av **små och medelstora företag** inom ramen för Horisont 2020-instrumentet för små och medelstora företag, senare kallat Europeiska innovationsrådets accelerator. Den tillämpades därefter på ytterligare tre Horisont 2020-instrument, nämligen **Marie Skłodowska-Curie-åtgärder**, det vill säga Horisont 2020-programmet för doktorandutbildning och postdoktorandutbildning, teaming-åtgärder (se **särskild rapport 15/2022**) och EFR:s konceptprovning (se punkt **67**).

70 Vi bedömde om de förvaltande myndigheterna hade använt spetskompetensmärkningen på ett bra sätt och hade finansierat sådana projekt. Vår undersökning bland förvaltande myndigheter visade att tillhandahållande av alternativ finansiering för spetskompetensstämpelprojekt var den vanligaste typ av synergier som planerades inom ramen för de operativa programmen bland dem som svarade: 63 % (10 av 16) av de operativa programmen övervägde sådana åtgärder och 50 % (8 av 16) genomförde dem till sist. Kommissionen har själv ingen fullständig information om hur många spetskompetensstämpelprojekt som finansierades av ESI-fonderna.

71 På grundval av vår analys av de operativa program som ingick i urvalet fann vi dock att genomförandenivån för åtgärder till stöd för spetskompetensstämpelprojekt varierade:

- Alla utom ett operativt program (Kroatien) inkluderade åtgärder för att tillhandahålla alternativ finansiering för spetskompetensstämpelprojekt inom ramen för instrumentet för små och medelstora företag/Europeiska innovationsrådets accelerator. Som **tabell 2** visar tillhandahöll tre operativa program (Polen, Portugal och Slovenien) i slutändan sådan finansiering, och ett (Rumänien) utlyste en ansökningsomgång, men fick endast ett fåtal förslag och finansierade inte något av dem.

- Två operativa program (Polen och Slovenien) inkluderade och genomförde åtgärder för att tillhandahålla alternativ finansiering för de Marie Skłodowska-Curie-projekt som hade tilldelats spetskompetensstämpeln.
- Inget av de operativa program som ingick i urvalet omfattade åtgärder till stöd för projekt för "teaming" eller "EFR:s konceptprovning" som hade fått spetskompetensstämpeln. Vi noterar att initiativet med spetskompetensstämpeln inleddes 2018 för "EFR:s konceptprovning", men upphörde igen 2019 på grund av problem med it-systemen. Enligt kommissionen ska det lanseras på nytt 2023.

Tabell 2 – Projekt inom instrumentet för små och medelstora företag/Europeiska innovationsrådets accelerator som tilldelats spetskompetensstämpeln och som medfinansieras av ESI-fonderna (per den 30 juni 2021)

Medlemsstat	Antal projekt som tilldelats spetskompetensstämpeln	Antal spetskompetensstämpelprojekt som medfinansieras av ESI-fonderna	%	Finansiering som anslagits till de medfinansierade spetskompetensstämpelprojekten (miljoner euro)
Kroatien	9	0	0 %	0,0
Polen	77	20	26 %	17,9
Portugal	108	35	32 %	27,8
Rumänien	16	0	0 %	0,0
Slovenien	54	15	28 %	15,7
Totalt	264	70	26 %	61,4

Källa: Revisionsrätten, på grundval av uppgifter från Europeiska kommissionen och förvaltande myndigheter.

72 Vi identifierade två huvudsakliga administrativa hinder för ändamålsenligt stöd till spetskompetensstämpelprojekt inom ramen för instrumentet för små och medelstora företag/Europeiska innovationsrådets accelerator under perioden 2014–2020: i) olika regler för statligt stöd och ii) förvaltande myndigheter med begränsad information om projekt som hade tilldelats spetskompetensstämpeln.

73 Skillnaderna i reglerna för statligt stöd ledde till en stor diskrepans mellan finansieringsnivåerna för Horisont 2020 och ESI-fonderna, där Horisont 2020 kunde ge stödmottagarna betydligt högre bidragsnivåer. Kommissionen reagerade på detta och ändrade i juli 2021 (sex år efter att spetskompetensstämpeln lanserades) den relevanta förordningen om statligt stöd (den [allmänna gruppundantagsförordningen](#))

för att lösa problemet för små och medelstora företag. Inom ramen för Horisont Europa kan små midcap-bolag i undantagsfall också tilldelas spetskompetensstämpeln. Skillnaden i finansieringsnivå kommer att kvarstå för sådana fall.

74 Innan de förvaltande myndigheterna godkänner bidrag till spetskompetensstämpelprojekt måste de fortfarande se till att följande kriterier uppfylls när de fattar beslut om projektens stödberättigande:

- Förenlighet med reglerna för statligt stöd: De stödmottagande företagen ska i) vara små och medelstora företag enligt kommissionens [definition av små och medelstora företag](#) och ii) inte vara ett företag i svårigheter. Den projektansvariga lämnar in en självdeklaration, som inte kontrolleras av kommissionen för spetskompetensstämpelprojekt.
- Överensstämmelse med förordningen om sammanhållningspolitiken: Det föreslagna projektet måste vara i linje med nationella/regionala prioriteringar för strategier för smart specialisering, vara förenligt med Eruf-programmet och omfattas av Eruf¹⁹.

75 Under våra intervjuer påpekade fyra förvaltande myndigheter i de fem medlemsstater som ingick i urvalet att det saknas en automatisk anmälningsmekanism för att tillhandahålla strukturerad och heltäckande information om de nationella/regionala projekt som tilldelats spetskompetensstämpeln, inbegripet kontaktuppgifter till innehavaren av spetskompetensstämpeln.

76 I själva verket lämnade kommissionen endast aggregerade uppgifter. Detaljerade uppgifter tillhandahölls på begäran. För perioden 2021–2027 avser kommissionen att göra informationen om projekt som tilldelats en spetskompetensstämpel mer lättillgänglig.

77 Portugal ger ett exempel på fördelarna med att införa ett system för att säkerställa detta informationsflöde. Portugal finansierade den största andelen spetskompetensstämpelprojekt (32 %), framför allt tack vare ett effektivt system för att erhålla, bearbeta och överföra sådan information (se [ruta 4](#)) och särskilda ansökningsomgångar som var inriktade på dessa projekt. Vi hittade inga liknande arrangemang i de andra länderna i vårt urval.

---

¹⁹ Artikel 73 i förordning 1060/2021.

Ruta 4

Exempel på proaktiva nationella myndigheter

Portugal har finansierat spetskompetensstämpelprojekt sedan 2018 med hjälp av en befintlig åtgärd i sina olika operativa program. Efter en intern analys ansåg de portugisiska myndigheterna att kommissionens utvärdering var giltig och det fanns därför inget behov av ytterligare tekniska utvärderingar på nationell nivå.

Den nationella innovationsbyrån (*Agência Nacional de Inovação*) begärde systematiskt in information från kommissionen om portugisiska projekt som tilldelats spetskompetensstämpeln. Det faktum att byrån var en del av praktikgemenskapen för spetskompetensstämpeln (se [ruta 1](#)) och att den nationella kontaktpunkten för små och medelstora företag var en del av byrån underlättade denna process.

Byrån vidarebefordrade informationen till den nationella förvaltande myndigheten för det operativa programmet, som i sin tur informerade de förvaltande myndigheterna för regionala operativa program. Den föreslog att ansökningsomgångar skulle anordnas och bad varje regional myndighet att tillhandahålla information om den budget som de skulle tillhandahålla för varje ansökningsomgång. Byrån sökte också upp samt identifierade och kontaktade innehavare av spetskompetensstämpeln för att informera dem om de ansökningsomgångar som skulle inledas.

Slutsatser och rekommendationer

78 Vår övergripande slutsats är att genomförandet av synergier mellan Horisont 2020 och de europeiska struktur- och investeringsfonderna (ESI-fonderna) varierade mellan de olika typerna av synergier. Till exempel genomfördes planerade åtgärder för att skapa synergier uppströms på ett bra sätt, medan åtgärder för att skapa synergier nedströms knappt genomfördes alls. Det finns ett antal olika orsaker till detta. Den bristande överensstämmelsen mellan regler och förordningar samt det begränsade samarbetet mellan de två programmens intressenter inom forskning och innovation och bristen på kompatibilitet mellan deras databaser begränsade kommissionens och nationella/regionala myndigheters möjligheter att skapa synergier. Dessutom saknades det ett system för att övervaka synergier, vilket innebar att kommissionen inte kunde systematiskt identifiera och sprida exempel på god praxis.

79 Vi identifierade flera faktorer som är avgörande för att skapa synergier mellan Horisont 2020 och ESI-fonderna. Den första gäller regler och förordningar. Dessa var inte väl anpassade under perioden 2014–2020, men kommissionen reagerade på dessa brister och gjorde ändringar som skulle träda i kraft under perioden 2021–2027. Resultatet av de ändringar som införts för perioden 2021–2027 återstår att se i praktiken (se punkterna [15–17](#)).

80 Samarbetet inom kommissionen och med medlemsstaterna samt på medlemsstatsnivå – en andra avgörande faktor – var bara delvis på plats. Vi fann att kommissionens huvudansvariga generaldirektorat samarbetade väl under utarbetandet av den rättsliga ramen för 2021–2027. Kommissionen upprättade dock inte någon regelbunden och strukturerad dialog som samlade GD Regional- och stadspolitik, GD Forskning och innovation samt de intressenter som ansvarar för att utforma och genomföra programmen på nationell nivå. På medlemsstatsnivå tillämpades dessutom en ”stuprörsstrategi”, vilket innebär att de förvaltande myndigheterna (ESI-fonderna) och de nationella kontaktpunkterna (Horisont 2020) inte systematiskt gick samman för att skapa synergier (se punkterna [18–24](#)).

Rekommendation 1 – Förbättra samarbetet mellan organ som deltar i förvaltningen av ESI-fonderna och ramprogrammen

---

För att förbättra samordningen och informationsutbytet bör kommissionen

- a) upprätta en regelbunden strukturerad dialog som sammanför relevanta organ från kommissionen och medlemsstaterna på politisk nivå (forskningspolitik och sammanhållningspolitik) och på genomförandenivå (Horisont Europa och Europeiska regionala utvecklingsfonden),
- b) samarbeta med medlemsstaterna för att främja sådant samarbete på nationell/regional nivå.

Måldatum för genomförande: Slutet av 2023.

81 Den tredje faktorn gäller tillgång till och övervakning av uppgifter. För att kunna skapa synergier mellan projekt (de som medfinansieras av ESI-fonderna och de som finansieras genom Horisont 2020) eller mellan olika forskarsamhällen är det viktigt att ha information inte bara om projekt utan även om stödmottagare (se punkterna [25](#) och [26](#)).

82 För ESI-fonderna fanns det dock ingen integrerad databas för att samla alla medfinansierade projekt i hela EU. En sådan integrerad databas togs i drift i mars 2022, efter att vi hade avslutat vårt revisionsarbete. Databaserna för det nya ramprogrammet och ESI-fonderna är dock fortfarande inte helt driftskompatibla (se punkterna [27–29](#)).

83 Vi konstaterade att kommissionen inte har övervakat synergier systematiskt. Därför har kommissionen inte kunnat systematiskt identifiera exempel på god praxis och sprida dem till medlemsstaternas myndigheter. Vi har identifierat flera potentiellt framgångsrika sätt att stödja denna övervakningsverksamhet, men kommissionen använder inte dessa för närvarande: i) ett textutvinningsverktyg från kommissionen med potential att identifiera synergier uppströms, ii) uppföljning av Horisont 2020-projekt för att identifiera synergier nedströms eller iii) information om spetskompetensstämpelprojekt som medfinansieras av ESI-fonderna som finns tillgänglig på nationell nivå men som inte systematiskt samlas in och rapporteras till kommissionen (se punkterna [30](#) och [31](#)).

Rekommendation 2 – Utnyttja potentialen med data för att främja synergier

---

För att förbättra tillgången till projektdata och därmed underlätta skapandet och övervakningen av synergier bör kommissionen

- a) använda databaserna för ramprogrammet och de fonder som genomför sammanhållningspolitiken (efterföljaren till ESI-fonderna) för att kartlägga politiska eller tematiska områden i syfte att möjliggöra enklare matchning mellan projekt och stödmottagare,
- b) använda befintliga verktyg (såsom Cortex eller ”praktikgemenskapen för spetskompetensstämpeln”) för att övervaka befintliga synergier och identifiera och sprida exempel på god praxis.

Måldatum för genomförande: Slutet av 2024.

84 En fjärde faktor är de nationella intressenternas sakkunskap och ledningskapacitet. Kommissionen tillhandahöll ett antal stödåtgärder för medlemsstaterna för att öka kapaciteten hos nationella intressenter. Det mest intensiva stödet gavs genom projektet *Stairway to Excellence*, som förvaltades av kommissionen men finansierades av Europaparlamentet. Detta var också den stödåtgärd som uppskattades mest av intressenterna i de fem medlemsstater som ingick i urvalet. Denna åtgärd kommer inte att fortsätta under perioden 2021–2027 (se punkterna [33–36](#)).

85 De förvaltande myndigheterna uttryckte tydligt behovet av ytterligare kapacitetsuppbyggnad, men de deltog endast i begränsad utsträckning i de marknadsförings- och utbildningsevenemang som kommissionen anordnade. Dessutom främjade de inte aktivt synergikonceptet själva (se punkterna [37–39](#)).

86 För att synergier ska förverkligas på ett systematiskt sätt måste de inkluderas i den strategiska planeringen redan i ett tidigt skede. Prioriteringarna i strategierna för smart specialisering var ofta ganska breda, vilket begränsade deras potential att fokusera investeringarna. Dessutom fanns det i vissa fall ingen koppling till prioriteringarna i Horisont 2020 eller europeiska partnerskap. Vi fann att de åtgärder för att skapa synergier som planerades i strategierna för smart specialisering återspeglades i de respektive operativa programmen, men att de tillhörande åtgärderna endast genomfördes till viss del (se punkterna [43–49](#)).

87 Genomförandet av synergier varierade beroende på vilken typ av synergi det rörde sig om. Synergier uppströms genomfördes i allmänhet, medan detta mycket mer sällan var fallet för synergier nedströms. De främsta orsakerna till de förvaltande myndigheternas begränsade genomförande av synergier nedströms var bristande kunskap om själva konceptet, hur sådana åtgärder ska genomföras eller hur man hittar resultat från Horisont 2020-projekt (se punkterna [55–61](#) och [63](#)).

88 Dessutom var det endast ett av de fem operativa programmen i vårt urval som genomförde offentlig upphandling av innovativa lösningar, vilket är ett instrument som skulle kunna användas för att skapa synergier nedströms. De övriga fyra operativa programmen planerade att genomföra detta (se punkt [62](#)).

89 Kommissionens arbetsprogram för Horisont 2020 innehöll en allmän hänvisning till synergier nedströms, men de särskilda ansökningsomgångarna inom Horisont 2020 innehöll sällan sådana hänvisningar. På samma sätt övervägde endast ett fåtal Horisont 2020-projekt möjligheten att skapa synergier nedströms med ESI-fonderna (se punkterna [64–67](#)).

Rekommendation 3 – Öka användningen av synergier nedströms

För att öka användningen av synergier nedströms bör kommissionen

- a) stödja de förvaltande myndigheterna i utformningen och genomförandet av åtgärder för att skapa synergier nedströms med Horisont 2020-projekt och Horisont Europa-projekt,
- b) främja offentlig upphandling av innovativa lösningar på grundval av resultaten från forskningsprojekt som finansieras genom ramprogrammet bland nationella och regionala myndigheter (förvaltande myndigheter m.fl.),
- c) framhålla möjligheterna med Europeiska regionala utvecklingsfonden bland Horisont Europas stödmottagare när det gäller utnyttjandet och marknadsföringen av deras projektresultat i linje med strategierna för smart specialisering när så är lämpligt.

Måldatum för genomförande: Slutet av 2024.

90 Vi fann att de fem operativa program som ingick i vårt urval i begränsad utsträckning hade infört system till stöd för spetskompetensstämpelprojekt. Detta berodde delvis på att de operativa programmen inte alltid omfattade system som stödde spetskompetensstämpelprojekt och på att det fanns en bristande överensstämmelse när det gällde reglerna för statligt stöd. Dessutom fick inte de förvaltande myndigheterna systematiskt tillgång till strukturerad och heltäckande information om de projekt som tilldelats spetskompetensstämpeln. Kommissionen har själv ingen fullständig information om hur många spetskompetensstämpelprojekt som finansierades av ESI-fonderna (se punkterna [68–77](#)).

Rekommendation 4 – Förbättra informationsflödet om projekt som har tilldelats spetskompetensstämpeln

---

Kommissionen bör regelbundet förse alla förvaltande myndigheter med uppgifter om projektförslag som har tilldelats spetskompetensstämpeln i deras medlemsstat eller region.

Måldatum för genomförande: Slutet av 2023.

Denna rapport antogs av revisionsrättens avdelning IV, med ledamoten Mihails Kozlovs som ordförande, vid dess sammanträde i Luxemburg den 11 oktober 2022.

För revisionsrätten

Tony Murphy
ordförande

Bilagor

Bilaga I – Skillnader mellan Horisont 2020 och fonder för genomförandet av sammanhållningspolitiken

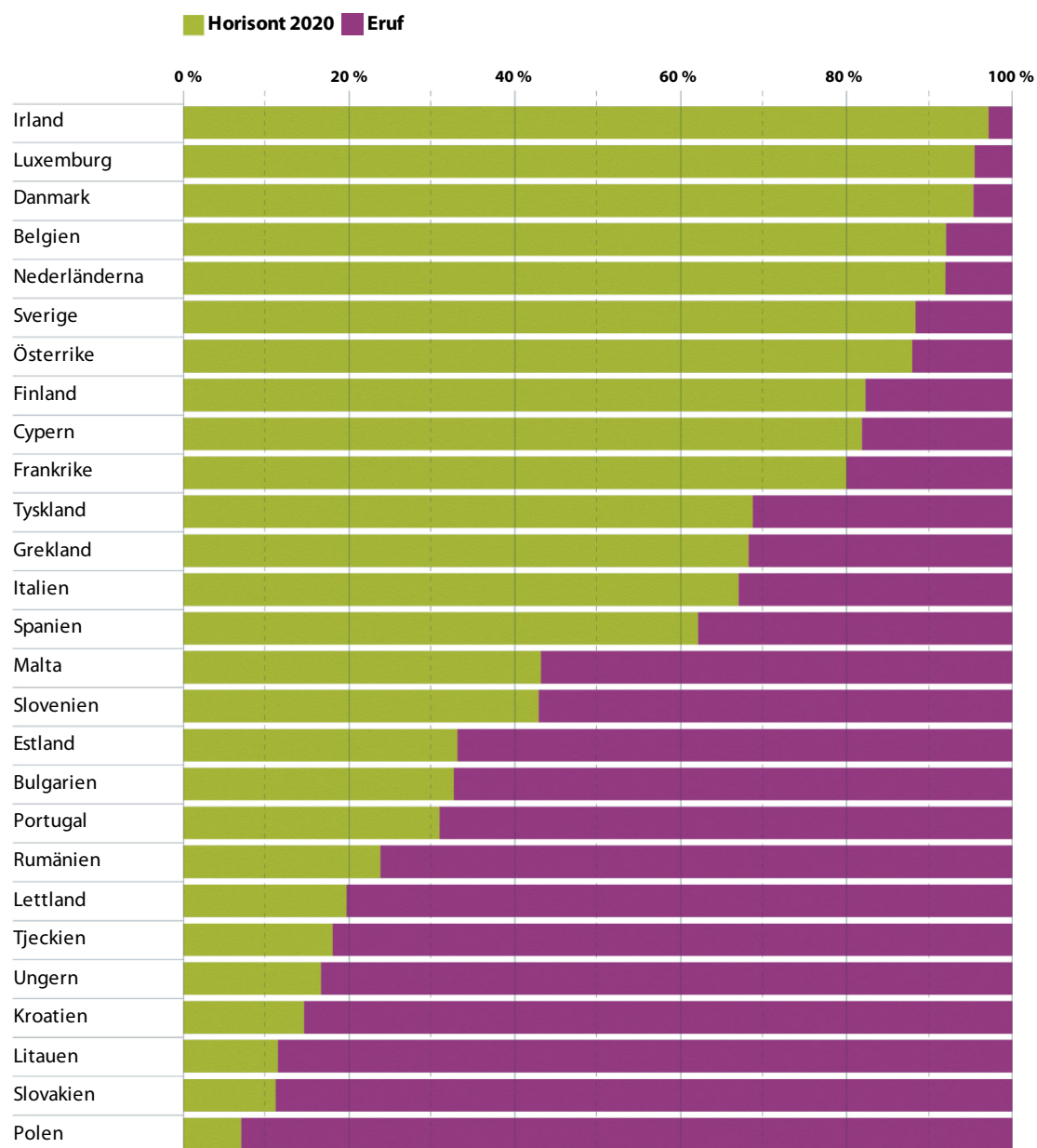
Kriterier	Horisont 2020	Fonder för genomförandet av sammanhållningspolitiken (Ejflu och Eruf)
Fokus	Spetskompetens inom FoU	Regional betydelse och ekonomisk omvandling, baserat på strategier för smart specialisering som utvecklats av nationella/regionala myndigheter.
Förvaltning	Centraliserad förvaltning – genom en årlig ansökningsomgång från kommissionen	Delad förvaltning I de operativa programmen anger medlemsstaterna hur pengar från ESI-fonderna måste användas under programperioden. De operativa programmen kan utarbetas för en viss region eller ett landsomfattande tematiskt mål. För varje operativt program utser medlemsstaten en förvaltande myndighet som ansvarar för förvaltning och genomförande.
Fördelning av medel	Kvalitetsbaserad konkurrens om medel	Fokusera stödet på de områden där det behövs mest inom EU: Det finansiella anslaget per medlemsstat beror på varje regions position i förhållande till EU:s genomsnittliga BNP per capita, dvs. mindre utvecklade regioner får mer medel än de andra. När medel har anslagits till regionerna, deras operativa program och deras prioriteringar måste de inlämnade projekten uppfylla kriterierna för stödberättigande, inklusive projektets kvalitet.
Typ av projekt och stödmottagare	Huvudsakligen transnationella projekt och konsortier	Huvudsakligen enskilda stödmottagare eller intressenter i samma land/region (undantag: projekt inom ramen för gränsöverskridande eller interregionala operativa program som utarbetats för målet Europeiskt territoriellt samarbete).

Källa: Revisionsrätten, på grundval av information från kommissionen.

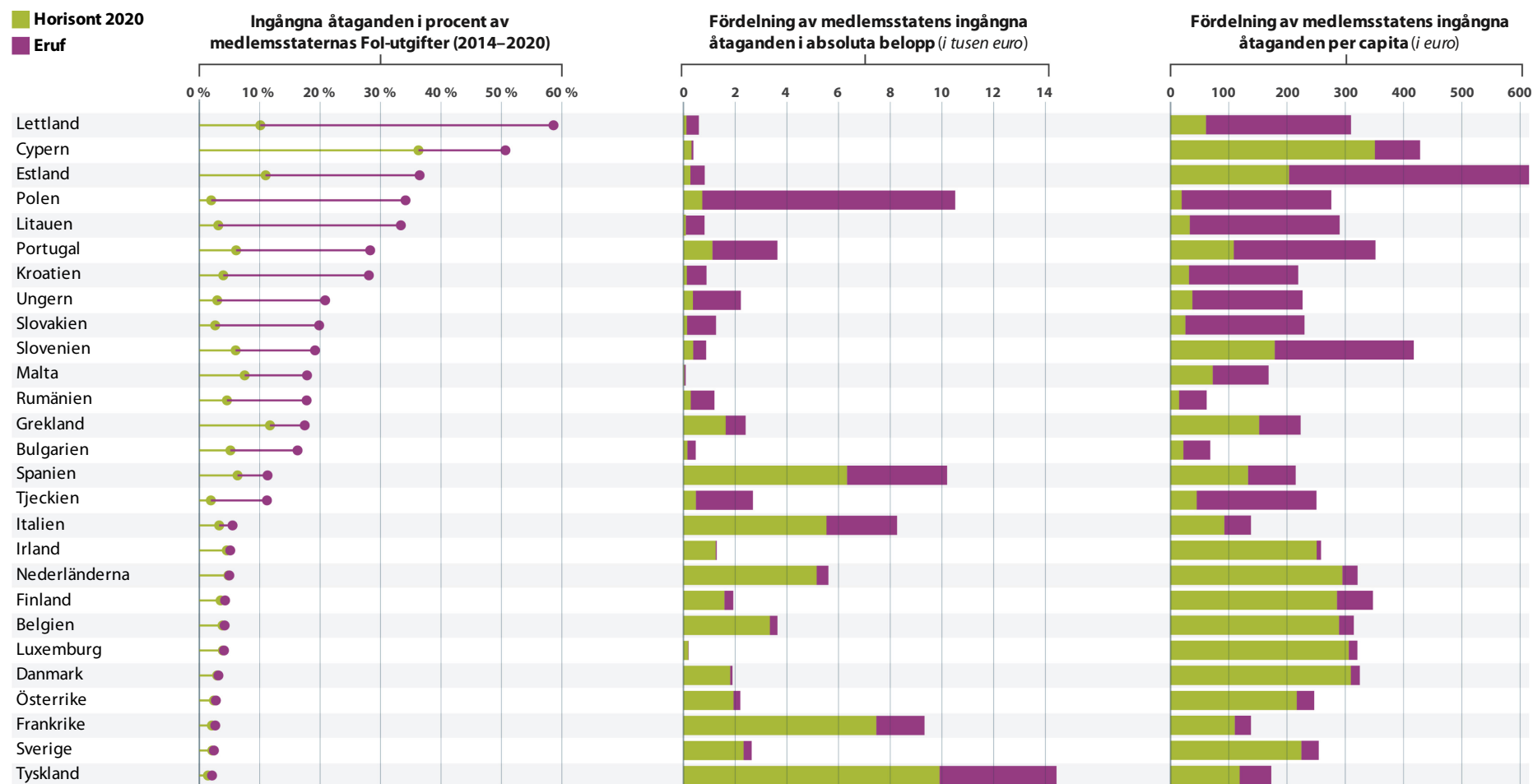
Bilaga II – Statistik

Figur 7 – Fördelning av ingångna åtaganden inom FoI för medel från Horisont 2020 och ESI-fonderna (2014–2020) per medlemsstat i % (per den 31 december 2021)

Källa: Revisionsrätten, på grundval av uppgifter från kommissionen.

Figur 8 – Ingångna åtaganden för medel från Horisont 2020 och ESI-fonderna (per den 31 december 2021)

Källa: Revisionsrätten, på grundval av uppgifter från kommissionen.

Bilaga III – Metod

Vår revision baserades på följande metod:

1. Skrivbordsgranskning av offentligt tillgängliga handlingar och interna kommissionsdokument såsom rättsakter, riktlinjer och utvärderingar.
2. Statistisk analys av uppgifter från en rad källor: CORDA, resultattavlan för Horisont 2020, Eurostat och uppgifter om projekt som medfinansieras av ESI-fonderna.
3. Analys av textutvinning, bestående av följande:
  - i) Identifiering av parametrar (ord och uttryck) som ska användas i textutvinningsanalysen, såsom strategi för smart specialisering, ESI-fonder eller Interreg.
  - ii) Analys av de senaste arbetsprogrammen för Horisont 2020 (2018–2020) med hjälp av de ord och uttryck som anges i led i).
  - iii) Detaljerad analys av ett slumpmässigt urval av arbetsprogram för Horisont 2020 (elva arbetsprogram) för att identifiera särskilda hänvisningar till synergier i de träffar som erhållits enligt led ii).
4. Analys av textutvinning i bidragsöverenskommelser inom Horisont 2020, bestående av följande:
  - i) Identifiering av Horisont 2020-projekt med potential att skapa synergier nedströms, det vill säga projekt som omfattas av EFR:s konceptprovning, den andra pelaren i Horisont 2020 och den tredje pelaren i Horisont 2020 (exklusive gemensamma stödåtgärder). Resultatet blev 13 603 bidragsöverenskommelser, vilket motsvarade 38 % av alla Horisont 2020-projekt och 63 % av alla Horisont 2020-medel som det ingått åtaganden för.
  - ii) Identifiering, i samarbete med kommissionens personal, av parametrar (ord och uttryck) som ska användas i textutvinningsanalysen, såsom strategi för smart specialisering, operativa program, ESI-fonder, förvaltande myndighet och så vidare.
  - iii) En analys av textutvinning från Cortex (Europeiska kommissionens textutvinningsverktyg) av bidragsöverenskommelser inom Horisont 2020 som erhållits enligt led i) med hjälp av de ord och uttryck som anges i led ii) för att identifiera projekt som inbegreper hänvisningar till ESI-fonderna.

- iv) En detaljerad analys baserad på ett slumpmässigt utvalt statistiskt representativt urval av populationen (urval bestående av 100 projekt) som identifierats som ett resultat av led iii), för att skilja projekt som eftersträvade synergier nedströms från projekt som hade andra kopplingar till ESI-fonderna (t.ex. deltagarnas tidigare erfarenheter av projekt som stöds av ESI-fonderna).
  - v) En detaljerad analys av de projekt inom EFR:s konceptprovning (16 projekt) som identifierades i led iii) för att skilja projekt som eftersträvade synergier nedströms från projekt som hade andra kopplingar till ESI-fonderna (t.ex. deltagarnas tidigare erfarenheter av projekt som stöds av ESI-fonderna).
5. Webbenkäter för att samla in åsikter från nationella intressenter. Enkäter skickades till
- 27 förvaltande myndigheter (en per medlemsstat) som förvaltar de operativa program som har de största investeringarna i FoU per medlemsstat, med en svarsfrekvens på 64 %; de operativa programmen stod för omkring 63 % av EU:s totala FoU-utgifter som det ingåtts åtaganden för via Eruf (perioden 2014–2020),
  - 78 nationella kontaktpunkter som valdes ut slumpmässigt, med en svarsfrekvens på 67 %.
6. Frågeformulär och intervjuer med kommissionen.
7. Frågeformulär och intervjuer med experter på området.
8. Frågeformulär och faktagranskningsmöten per videolänk med förvaltande myndigheter och nationella kontaktpunkter, samt analys av ett urval av strategier för smart specialisering och tillhörande operativa program från fem medlemsstater (Kroatien, Portugal, Polen, Rumänien och Slovenien). Vi valde ut dessa länder på grundval av deras FoU-prestationer, tillgång till ESI-fonderna för FoU och deltagande i Horisont 2020.

Tabell 3 – Urval av operativa program

Medlemsstat	Operativt program	Eruf-belopp för planerad Fol (miljoner euro)	Eruf-åtaganden för Fol i slutet av 2021 (miljoner euro)
Kroatien	2014HR16M1OP001	760	984
Polen	2014PL16RFOP001	7 476	11 545
Portugal	2014PT16M3OP001	1 512	3 475
Rumänien	2014RO16RFOP001	780	1 011
Slovenien	2014SI16MAOP001	500	843
	Totalt	11 027	17 858

Källa: Revisionsrätten, på grundval av uppgifter från kommissionen.

De utvalda operativa programmen uppgår till 34 % av Erufs investeringar i Fol (2014–2020). De relevanta insatskoder som anges av GD Regional- och stadspolitik är följande:

- 002–Forsknings- och innovationsprocesser i stora företag.
- 056–Investeringar i små och medelstora företag med direkt koppling till Fol-verksamhet.
- 057–Investeringar i stora företag med anknytning till Fol-verksamhet.
- 058–Forsknings- och innovationsinfrastruktur (offentlig).
- 059–Fol-infrastruktur (privat).
- 060–Fol-verksamhet vid offentliga forskningscentrum.
- 061–Fol-verksamhet vid privata forskningscentrum.
- 062–Tekniköverföring och samarbete mellan universitet och små och medelstora företag.
- 063–Stöd till kluster och företagsnätverk.
- 064–Fol-processer i små och medelstora företag.
- 065–Fol-processer, tekniköverföring och samarbete.

Bilaga IV – Synergier i EU-förordningar: 2014–2020 kontra 2021–2027

Tabell 4 – Synergimekanismer i förordningen om gemensamma bestämmelser för perioderna 2014–2020 och 2021–2027

Synergimekanismer	Förordningen om gemensamma bestämmelser 2014–2020	Förordningen om gemensamma bestämmelser 2021–2027
[allmänt]	<p><u>Partnerskapsöverenskommelsens innehåll:</u></p> <p>Partnerskapsöverenskommelsen måste innehålla bestämmelser för att säkerställa effektivt genomförande av ESI-fonderna. Dessa bestämmelser måste säkerställa samordningen mellan ESI-fonderna och andra finansieringsinstrument på EU-nivå och nationell nivå samt med EIB. (Artikel 15.1 b i).</p> <p><u>Stödberättigande:</u></p> <p>En insats kan få stöd från en eller flera ESI-fonder eller program och från andra EU-instrument, förutsatt att utgifterna inte får stöd från andra program/fonder/EU-instrument. (Artikel 65.11 i förordningen om gemensamma bestämmelser).</p>	<p><u>Investeringar från EU:s budget:</u></p> <p>För att optimera mervärdet från investeringar som finansieras genom EU:s budget bör synergier eftersträvas mellan EU-fonder och andra relevanta instrument. Dessa synergier bör uppnås med hjälp av användarvänliga viktiga mekanismer (t.ex. godkännande av schablonsatser för stödberättigande kostnader från Horisont Europa och kombinerad finansiering från olika unionsinstrument inom samma insats så länge som dubbelfinansiering undviks). Denna förordning bör innehålla regler om kompletterande finansiering från EU-fonderna (skäl 49).</p>

Synergimekanismer	Förordningen om gemensamma bestämmelser 2014–2020	Förordningen om gemensamma bestämmelser 2021–2027
	<p>Det är möjligt att anpassa kostnadsmodeller (standardskalor för enhetskostnader, klumpsummor och schablonsatser) för motsvarande kostnader och liknande typer av insatser och stödmottagare inom ramen för Horisont 2020 och andra EU-program (artiklarna 67.5 b och 68.1 c).</p>	
Spetskompetensstämpeln		<p>Synergierna mellan EU-fonderna och direkt förvaltade instrument bör optimeras. Tillhandahållandet av stöd bör underlättas för insatser som redan har tilldelats en spetskompetensstämpel eller som har medfinansierats genom Horisont Europa med bidrag från fonderna. Villkor som redan bedömts på EU-nivå bör inte bedömas på nytt om insatserna uppfyller kraven i förordningen om gemensamma bestämmelser (skäl 61).</p> <p>Spetskompetensstämpel: "den kvalitetsmärkning som kommissionen tilldelar med avseende på ett förslag och som visar att det förslag som har bedömts i en ansökningsomgång inom ramen för ett unionsinstrument anses uppfylla minimikvalitetskraven för det unionsinstrumentet, men inte kan finansieras på grund av brist på budgetmedel för den ansökningsomgången och skulle kunna få stöd från andra unionsfinansieringskällor eller nationella finansieringskällor" (artikel 2.45).</p>

Synergimekanismer	Förordningen om gemensamma bestämmelser 2014–2020	Förordningen om gemensamma bestämmelser 2021–2027
		<p>För insatser som har tilldelats en spetskompetensstämpel, eller valts ut inom ramen för ett program som medfinansieras genom Horisont Europa får den förvaltande myndigheten</p> <ul style="list-style-type: none"> ○ besluta att bevilja stöd direkt från Eruf eller ESF+, om dessa insatser uppfyller kraven i förordningen om gemensamma bestämmelser, ○ för dessa insatser tillämpa högsta belopp och metoder för beräkning av stödberättigande kostnader som fastställs i det relevanta unionsinstrumentet (artikel 73.4 i förordningen om gemensamma bestämmelser).
Överföringar		<p>Medlemsstaterna bör ha tillräcklig flexibilitet vid genomförandet av anslag under delad förvaltning. Det bör vara möjligt att överföra vissa finansieringsnivåer mellan fonderna och mellan delad förvaltning och instrument som förvaltas direkt och indirekt (skäl 19).</p> <p><i><u>Överföring av medel</u> (artikel 26.1–26.9 i förordningen om gemensamma bestämmelser)</i></p> <ul style="list-style-type: none"> ○ Medlemsstaterna får begära en överföring av upp till 5 % av varje fonds ursprungliga nationella anslag <u>till ett annat instrument med direkt eller indirekt förvaltning</u>.

Synergimekanismer	Förordningen om gemensamma bestämmelser 2014–2020	Förordningen om gemensamma bestämmelser 2021–2027
		<p>Medlemsstaterna får också, i partnerskapsöverenskommelsen eller i begäran om ändring av ett program, begära en överföring av upp till 5 % av det ursprungliga nationella anslaget från någon av <u>fonderna till en eller flera andra fonder</u>.</p> <p>Medlemsstaterna får också begära en ytterligare överföring på upp till 20 % av det ursprungliga nationella anslaget per fond <u>mellan Eruf, ESF+ eller Sammanhållningsfonden</u> inom ramen för medlemsstatens samlade medel inom målet Investering för sysselsättning och tillväxt. De medlemsstater vars genomsnittliga totala arbetslöshet under perioden 2017–2019 är lägre än 3 % får begära en sådan ytterligare överföring på upp till 25 %.</p> <ul style="list-style-type: none"> ○ Kommissionen ska, efter samråd med den berörda medlemsstaten, invända mot en begäran om överföring i den relaterade ändringen av programmet i) om en sådan överföring skulle innebära en risk att målen för det program som medlen skulle överföras från inte längre kan uppnås och ii) om medlemsstaten inte har gett en tillräcklig motivering för överföringen.

Synergimekanismer	Förordningen om gemensamma bestämmelser 2014–2020	Förordningen om gemensamma bestämmelser 2021–2027
		<ul style="list-style-type: none"> ○ Om kommissionen inte har ingått något rättsligt åtagande inom ramen för direkt eller indirekt förvaltning får de motsvarande outnyttjade medlen föras tillbaka till den fond från vilken de ursprungligen överfördes och anslås till ett eller flera program.
Kumulativ finansiering		<p>En insats får erhålla stöd från <u>en eller flera fonder</u> eller från <u>ett eller flera</u> program och från andra unionsinstrument. I sådana fall ska utgifter som deklarerats i en betalningsansökan för en av fonderna inte deklarerats för något av följande:</p> <ul style="list-style-type: none"> a) Stöd från en <u>annan</u> fond eller ett annat unionsinstrument. b) Stöd från samma fond inom ett annat program. <p>(Artikel 63.9).</p>
Kombinerad finansiering/ partnerskap		<p><u>Programmyndigheter – förmedlande organ</u></p> <p>Om stöd från Eruf eller ESF+ ges till ett program som medfinansieras genom Horisont Europa ska den förvaltande myndigheten för det berörda programmet ange det förmedlande organet (det organ som genomför det program som medfinansieras genom Horisont Europa) (artikel 71.5).</p> <p><u>Den förvaltande myndighetens urval av insatser</u></p> <p>För insatser som har tilldelats en spetskompetensstämpel, eller valts ut inom ramen för ett program som medfinansieras genom Horisont Europa, får den förvaltande myndigheten besluta att bevilja stöd</p>

Synergimekanismer	Förordningen om gemensamma bestämmelser 2014–2020	Förordningen om gemensamma bestämmelser 2021–2027
		<p>direkt från Eruf eller ESF+, förutsatt att sådana insatser uppfyller kraven i förordningen om gemensamma bestämmelser.</p> <p>För dessa insatser får de förvaltande myndigheterna tillämpa de högsta belopp och metoder för beräkning av stödberättigande kostnader som fastställs i det relevanta unionsinstrumentet.</p>

Källa: Revisionsrätten.

Tabell 5 – Synergimekanismer i ramprogrammen: perioderna 2014–2020 och 2021–2027

Synergimekanismer	Horisont 2020-förordningen 2014–2020	Horisont Europa-förordningen 2021–2027
Synergier med andra program	<p>Synergier måste utvecklas och ökas mellan Horisont 2020 och andra EU-program samt sammanhållningspolitiken. Detta kan också ske i form av offentliga partnerskap med regionala, nationella och internationella program som stöder FoU (skälen 18, 32, 33, 39, 41).</p> <p>Synergier med ESI-fonderna</p> <p>Horisont 2020 ska bidra till att överbrygga den klyfta som finns inom EU när det gäller forskning och innovation genom att främja synergier med ESI-fonderna. Om möjligt bör kumulativ finansiering användas (artikel 21).</p>	<p>Behovet av att utveckla fler och mer konkreta synergier mellan unionens olika finansieringsinstrument (skäl 33).</p> <p>Horisont Europa bör eftersträva synergier med andra unionsprogram när det gäller allt ifrån utformning och strategisk planering till projekturval, förvaltning, kommunikation, spridning och utnyttjande av resultat, övervakning, revision och styrning. Synergier bör göra det möjligt att i så stor utsträckning som möjligt harmonisera bestämmelserna, inbegripet bestämmelserna om stödberättigande kostnader. Synergier bör särskilt främjas genom alternativ, kombinerad, kumulativ finansiering och överföring av medel (skäl 34).</p>
Allmänt		<p><u>Strategisk planering och genomförande av och former för EU-finansiering</u></p> <p>Den strategiska planeringen bör säkerställa överensstämmelse med andra relevanta unionsprogram och samstämmighet med unionens prioriteringar och åtaganden samt öka komplementariteten och synergierna med nationella och regionala finansieringsprogram och prioriteringar för att därigenom stärka det europeiska forskningsområdet (artikel 6).</p>

Synergimekanismer	Horisont 2020-förordningen 2014–2020	Horisont Europa-förordningen 2021–2027
		<p><u>Principer för Horisont Europa-programmet</u></p> <p>Horisont Europa-programmet ska genomföras i synergi med andra unionsprogram samtidigt som man eftersträvar största möjliga administrativa förenkling (artikel 7.7).</p> <p><u>Uppdrag</u></p> <p>Uppdragen bör på ett transparent sätt dra nytta av synergier med andra unionsprogram samt med nationella och, i förekommande fall, regionala innovationsekosystem (artikel 8.4).</p> <p><u>Alternativ, kombinerad och kumulativ finansiering och överföring av medel</u></p> <p>Horisont Europa ska genomföras i synergi med andra unionsprogram i enlighet med principen i artikel 7.7 (artikel 15.1).</p>
Verksamhet	<p>Mål och verksamhet</p> <p>Delarna I–III: Särskilda mål</p> <p><u>Breddat deltagande:</u> Verksamheten ska bidra till att minska forsknings- och innovationsklyftan i Europa genom att främja synergier med ESI-fonderna och även genom särskilda åtgärder för att frigöra spetskompetens i lågpresterande regioner när det gäller forskning, utveckling och innovation och därigenom öka deltagandet i Horisont 2020 och</p>	<p><u>BILAGA I – Huvuddragen för verksamheten</u></p> <p>Europeiska innovationsekosystem: Genomförandet av verksamheten bör ske i synergi med områden som Eruf-stöd för innovationsekosystem och interregionala partnerskap kring ämnen som rör smart specialisering.</p> <p><u>BILAGA III – Europeiska partnerskap</u></p> <p>Säkerställande av det europeiska partnerskapets samstämmighet och synergier med unionens forsknings- och innovationslandskap, varvid reglerna för programmet i så stor utsträckning som möjligt ska följas – vid urval och genomförande.</p>

Synergimekanismer	Horisont 2020-förordningen 2014–2020	Horisont Europa-förordningen 2021–2027
	<p>bidra till förverkligandet av ett europeiskt forskningsområde.</p> <p><u>Industriellt ledarskap</u>: Horisont 2020:s genomförandestruktur till stöd för viktig möjliggörande teknik och övergripande verksamheter för viktig möjliggörande teknik bör säkerställa synergier och effektiv samordning med aspekter såsom samhällsutmaningar. Dessutom kommer synergier att eftersträvas, när så är lämpligt, mellan verksamheter för viktig möjliggörande teknik och verksamheter inom sammanhållningspolitiken 2014–2020.</p> <p>Del IV – Särskilt mål: Spridning av spetskompetens och breddat deltagandet</p>	<p><u>BILAGA IV – Synergier med andra EU-program</u></p> <p>En icke uttömmande förteckning över synergier med andra unionsprogram, inbegripet sammanhållningsfonder, återfinns i bilaga IV.</p>

Källa: Revisionsrätten.

Tabell 6 – Allmän gruppundantagsförordning för forsknings- och utvecklingsprojekt 2014 jämfört med 2021

Synergimekanismer	2014 års allmänna gruppundantagsförordning	2021 års allmänna gruppundantagsförordning
	<p>Artikel 25 i den allmänna gruppundantagsförordningen om stöd till FoU-projekt</p>	<p>Ny artikel 25a–25d i den allmänna gruppundantagsförordningen</p>
Allmänt		<p>Utvidgning av tillämpningsområdet för de undantag som kommer att göra det möjligt för medlemsstaterna att genomföra vissa stödåtgärder utan förhandsanmälan och kommissionens granskning.</p> <p>Stöd som beviljas av nationella myndigheter för projekt som finansieras via vissa centralt förvaltade EU-program inom den nya fleråriga budgetramen:</p>
Spetskompetensstämpeln		<p><u>Stöd till forsknings- utvecklings- och innovationsprojekt som tilldelats en spetskompetensstämpel inom ramen för Horisont 2020 eller Horisont Europa (artikel 25a)</u></p> <p>Stöd till små och medelstora företag för FoU-projekt samt genomförbarhetsstudier, som tilldelats en spetskompetensstämpel inom ramen för Horisont 2020 eller Horisont Europa, är förenligt med den inre marknaden och ska undantas från kravet på förhandsanmälan.</p> <p>De stödberättigande verksamheterna inom ramen för det understödda forsknings- och utvecklingsprojektet eller den understödda genomförbarhetsstudien ska vara de som anges som stödberättigande i reglerna för Horisont 2020-</p>

Synergimekanismer	2014 års allmänna gruppundantagsförordning	2021 års allmänna gruppundantagsförordning
		<p>eller Horisont Europa-programmet, med undantag för verksamheter som går utöver verksamheter för experimentell utveckling.</p> <p>Kategorierna av stödberättigande kostnader, deras högsta belopp och metoderna för att beräkna dem vad avser det understödda forsknings- och utvecklingsprojektet eller den understödda genomförbarhetsstudien ska vara de som anges som stödberättigande i reglerna för Horisont 2020- eller Horisont Europa-programmet.</p> <p>Det högsta stödbeloppet bör inte överstiga 2,5 miljoner euro per litet eller medelstort företag per FoU-projekt eller genomförbarhetsstudie.</p> <p>Den totala offentliga finansiering som tillhandahålls för varje FoU-projekt eller genomförbarhetsstudie får inte överstiga den finansieringsgrad som fastställts för det FoU-projektet eller den genomförbarhetsstudien i reglerna för Horisont 2020- eller Horisont Europa-programmet (artikel 25a i gruppundantagsförordningen).</p>
<p>Marie Skłodowska-Curie-åtgärder och åtgärder inom EFR:s konceptprovning som tilldelats spetskompetensstämpeln</p>		<p><u>Stöd till Marie Skłodowska-Curie-åtgärder och åtgärder inom EFR:s konceptprovning (artikel 25b)</u></p> <p>Kategorierna av stödberättigande kostnader för den understödda åtgärden, deras högsta belopp och metoderna för att beräkna dem ska vara de som anges som stödberättigande i reglerna för Horisont 2020- eller</p>

Synergimekanismer	2014 års allmänna gruppundantagsförordning	2021 års allmänna gruppundantagsförordning
		Horisont Europa-programmet. Den totala offentliga finansiering som tillhandahålls för varje understödd åtgärd får inte överstiga den högsta stödnivå som anges i Horisont 2020- eller Horisont Europa-programmet.
Stöd som ingår i medfinansierade forskningsprojekt		Stöd till ett medfinansierat forsknings- och utvecklingsprojekt eller en medfinansierad genomförbarhetsstudie (inklusive forsknings- och utvecklingsprojekt som genomförs inom ramen för ett institutionaliserat europeiskt partnerskap på grundval av artikel 185 eller artikel 187 i fördraget eller en medfinansieringsåtgärd för program enligt definitionen i ramprogrammet Horisont Europa). Detta genomförs av minst tre medlemsstater, eller alternativt två medlemsstater och minst ett associerat land, och har valts ut på grundval av utvärderingen och rangordningen av oberoende experter efter gränsöverskridande ansökningsomgångar i enlighet med reglerna för Horisont 2020- eller Horisont Europa-programmet. Stödet måste vara förenligt med den inre marknaden om villkoren i förordningen är uppfyllda.

Synergimekanismer	2014 års allmänna gruppundantagsförordning	2021 års allmänna gruppundantagsförordning
		<p>De stödberättigande verksamheterna inom ramen för det understödda forsknings- och utvecklingsprojektet eller den understödda genomförbarhetsstudien ska vara de som anges som stödberättigande i reglerna för Horisont 2020- eller Horisont Europa-programmet, med undantag för verksamheter som går utöver verksamheter för experimentell utveckling.</p> <p>Kategorierna av stödberättigande kostnader, deras högsta belopp och metoderna för att beräkna dem ska vara de som anges som stödberättigande i reglerna för Horisont 2020- eller Horisont Europa-programmet.</p> <p>Den totala offentliga finansiering som tillhandahålls får inte överstiga den finansieringsgrad som fastställts för forsknings- och utvecklingsprojektet eller genomförbarhetsstudien efter urvalet, rangordningen och utvärderingen enligt Horisont 2020- eller Horisont Europa-programmet.</p>
Teaming-åtgärder		Stöd till medfinansierade teaming-åtgärder, som minst två medlemsstater deltar i och som har valts ut på grundval av utvärderingen och rangordningen av oberoende experter efter gränsöverskridande ansökningsomgångar enligt

Synergimekanismer	2014 års allmänna gruppundantagsförordning	2021 års allmänna gruppundantagsförordning
		<p>reglerna för Horisont 2020- eller Horisont Europa-programmet, är förenligt med den inre marknaden.</p> <p>De stödberättigande verksamheterna inom ramen för den medfinansierade teaming-åtgärden ska vara de som anges som stödberättigande i reglerna för Horisont 2020- eller Horisont Europa-programmet. Verksamhet som går utöver experimentell utvecklingsverksamhet omfattas inte.</p> <p>Kategorierna av stödberättigande kostnader, deras högsta belopp och metoderna för att beräkna dem ska vara de som anges som stödberättigande i reglerna för Horisont 2020- eller Horisont Europa-programmet. Dessutom ska investeringskostnader i projektrelaterade materiella och immateriella tillgångar vara stödberättigande.</p> <p>Den totala offentliga finansiering som tillhandahålls får inte överstiga den finansieringsgrad som fastställts för teaming-åtgärden efter urvalet, rangordningen och utvärderingen enligt Horisont 2020- eller Horisont Europa-programmet.</p>

Källa: Revisionsrätten.

Akronymer och förkortningar

CORDIS: Gemenskapens informationstjänst för forskning och utveckling.

Cortex: textutvinningsverktyg.

EFR: Europeiska forskningsrådet.

Eruf: Europeiska regionala utvecklingsfonden.

Fol: forskning och innovation.

GD Forskning och innovation: kommissionens generaldirektorat för forskning och innovation.

GD Regional- och stadspolitik: kommissionens generaldirektorat för regional- och stadspolitik.

JRC: gemensamma forskningscentrumet.

Ordförklaringar

direkt förvaltning: när kommissionen på egen hand förvaltar en EU-fond eller ett EU-program, till skillnad från delad förvaltning eller indirekt förvaltning.

Europa 2020-strategin: EU:s tioårsstrategi som infördes 2010 för att främja tillväxt och skapa jobb.

Europeiska forskningsrådet: EU-organ som inrättats för att stödja innovativ forskning som drivs av forskarsamhället inom alla områden.

Europeiska innovationsrådet: EU:s flaggskeppsprogram för innovation som ska identifiera, utveckla och utöka banbrytande teknik och innovationer.

Europeiska regionala utvecklingsfonden: EU-fond som ska stärka den ekonomiska och sociala sammanhållningen i EU genom att finansiera investeringar som minskar obalanser mellan regioner.

europiska struktur- och investeringsfonder: de fem viktigaste EU-fonderna som tillsammans stöder den ekonomiska utvecklingen i EU, nämligen Europeiska regionala utvecklingsfonden, Europeiska socialfonden, Sammanhållningsfonden, Europeiska jordbruksfonden för landsbygdsutveckling och Europeiska havs- och fiskerifonden.

europiskt partnerskap: initiativ genom vilket Europeiska kommissionen samarbetar med privata och/eller institutionella partner från medlemsstaterna för att tillhandahålla samordnat stöd till forsknings- och innovationsverksamhet.

förvaltande myndighet: den nationella, regionala eller lokala offentliga (eller privata) myndighet som utsetts av en medlemsstat för att förvalta ett EU-finansierat program.

gemensamma forskningscentrumet: kommissionens forsknings- och kunskapstjänst som tillhandahåller vetenskapliga råd och vetenskapligt stöd för EU:s politik.

Interreg: en ram för interregionalt, gränsöverskridande och transnationellt samarbete, som vägleder politiska utbyten och genomförandet av gemensamma insatser.

nationell kontaktpunkt: en enhet som inrättas och finansieras av regeringen i en EU-medlemsstat eller ett annat deltagande land för att tillhandahålla stöd på plats och vägledning till dem som ansöker om och får stöd från Horisont 2020/Horisont Europa.

operativt program: ram för genomförande av EU-finansierade sammanhållningsprojekt under en fastställd period, som återspeglar de prioriteringar

och mål som fastställs i partnerskapsöverenskommelserna mellan kommissionen och enskilda medlemsstater.

strategi för smart specialisering: nationell eller regional strategi som fastställer prioriteringar för att skapa konkurrensfördelar genom att utveckla och matcha styrkor inom forskning och innovation med företagens behov och skapa konvergens i fråga om prestation på innovationsområdet.

teaming-åtgärder: åtgärd för breddat deltagande för att koppla samman ledande vetenskapliga institutioner med medlemsstater och regioner som presterar sämre inom forskning och innovation genom att skapa eller uppgradera kompetenscentrum i värde regioner.

tilldelning av finansiering på grundval av spetskompetens: tilldelning baserat på konkurrensutsatta ansökningsomgångar och genom oberoende och meritbaserad kollegial granskning där endast de bästa projekten väljs ut utan hänsyn till geografisk spridning.

åtagande: ett belopp som öronmärkts i budgeten för att finansiera en särskild utgiftspost, till exempel ett kontrakt eller en bidragsöverenskommelse.

åtgärd för breddat deltagande: särskild åtgärd som ska bidra till kapacitetsuppbyggnad, skapa kopplingar mellan ledande forskningsinstitut och EU-regioner som presterar sämre inom forskning och innovation och tillhandahålla politiskt expertstöd.

Kommissionens svar

<https://www.eca.europa.eu/sv/Pages/DocItem.aspx?did=62446>

Tidslinje

<https://www.eca.europa.eu/sv/Pages/DocItem.aspx?did=62446>

Vi som arbetat med revisionen

I revisionsrättens särskilda rapporter redovisar vi resultatet av våra revisioner av EU:s politik och program eller av förvaltningsteman som är kopplade till specifika budgetområden. För att uppnå så stor effekt som möjligt väljer vi ut och utformar granskningsuppgifterna med hänsyn till riskerna när det gäller prestation eller regel efterlevnad, storleken på de aktuella intäkterna eller kostnaderna, framtida utveckling och politiskt intresse och allmänintresse.

Denna effektivitetsrevision utfördes av revisionsrättens avdelning IV marknadsreglering och en konkurrenskraftig ekonomi, där ledamoten Mihails Kozlovs är ordförande. Revisionen leddes av ledamoten Ivana Maletić med stöd av Sandra Diering (kanslichef), Tea Vlainić (attaché), Marion Colonerus (förstachef), Juan Antonio Vazquez Rivera (uppgiftsansvarig) och Marco Montorio och Katja Mravlak (revisorer). Laura Mcmillan gav språkligt stöd.

Från vänster: Katja Mravlak, Ivana Maletić, Tea Vlainić, Juan Antonio Vazquez Rivera, Marco Montorio, Sandra Diering och Marion Colonerus.

UPPHOVSRÄTT

© Europeiska unionen, 2022

Europeiska revisionsrättens policy för vidareutnyttjande av handlingar fastställs i [Europeiska revisionsrättens beslut nr 6-2019](#) om öppen datapolitik och vidareutnyttjande av handlingar.

Om inget annat anges (t.ex. i enskilda meddelanden om upphovsrätt) omfattas revisionsrättens innehåll som ägs av EU av den internationella licensen [Creative Commons Erkännande 4.0 Internationell \(CC BY 4.0\)](#). Det innebär att det är tillåtet att återanvända innehållet under förutsättning att ursprunget anges korrekt och att det framgår om ändringar har gjorts. Om du återanvänder revisionsrättens innehåll får du inte förvansa den ursprungliga innebörden eller det ursprungliga budskapet. Revisionsrätten ansvarar inte för eventuella konsekvenser av återanvändningen.

När enskilda privatpersoner kan identifieras i ett specifikt sammanhang, exempelvis på bilder av revisionsrättens personal, eller om verk av tredje part används, måste ytterligare tillstånd inhämtas.

Om ett sådant tillstånd beviljas upphävs och ersätts det allmänna godkännande som nämns ovan, och eventuella begränsningar av materialets användning måste tydligt anges.

För användning eller återgivning av innehåll som inte ägs av EU kan tillstånd behöva inhämtas direkt från upphovsrättsinnehavarna:

Figurerna 1 och 3 – ikoner: Dessa figurer har tagits fram med hjälp av resurser från [Flaticon.com](#). © Freepik Company S.L. Med ensamrätt.

Programvara eller handlingar som omfattas av immateriella rättigheter, till exempel patent, varumärkesskydd, mönsterskydd samt upphovsrätt till logotyper eller namn, omfattas inte av revisionsrättens policy för vidareutnyttjande.

EU-institutionernas webbplatser inom domänen europa.eu innehåller länkar till webbplatser utanför den domänen. Eftersom revisionsrätten inte har någon kontroll över dem uppmanas du att ta reda på vilken integritets- och upphovsrättspolicy de tillämpar.

Användning av revisionsrättens logotyp

Revisionsrättens logotyp får inte användas utan revisionsrättens förhandsgodkännande.

PDF	ISBN 978-92-847-8915-3	ISSN 1977-5830	doi:10.2865/253737	QJ-AB-22-021-SV-N
HTML	ISBN 978-92-847-8952-8	ISSN 1977-5830	doi:10.2865/390894	QJ-AB-22-021-SV-Q

Enligt de rättsliga ramar som styr EU:s viktigaste program till stöd för forskning och innovation för perioden 2014–2020 (Horisont 2020 och de europeiska struktur- och investeringsfonderna) är kommissionen och nationella myndigheter skyldiga att skapa synergier mellan dessa program.

Vi bedömde genomförandegraden för fyra typer av synergier och drog slutsatsen att den varierade mellan de olika typerna. Framför allt hade åtgärder för att skapa synergier uppströms (t.ex. stöd till forskningscentrum) genomförts på ett bra sätt, medan åtgärder för att skapa synergier nedströms (t.ex. finansiering av utnyttjande av forskningsresultat) knappt hade genomförts alls.

Skillnader i de rättsliga ramarna, begränsat samarbete mellan programmens intressenter inom forskning och innovation samt avsaknaden av kompatibilitet mellan deras projekt databaser begränsade möjligheterna att skapa synergier. Vi lämnar rekommendationer om hur kommissionen bör åtgärda dessa problem för att öka synergiutnyttjandet.

Revisionsrättens särskilda rapport i enlighet med artikel 287.4 andra stycket i EUF-fördraget.

EUROPEISKA
REVISIONSRÄTTEN

Europeiska unionens
publikationsbyrå

EUROPEISKA REVISIONSRÄTTEN
12, rue Alcide De Gasperi
1615 Luxemburg
LUXEMBURG

Tfn +352 4398-1

Frågor: eca.europa.eu/sv/Pages/ContactForm.aspx
Webbplats: eca.europa.eu
Twitter: @EUAuditors